

Osastot 1-2 kaakosta nähtynä nykyisin.

302193. Osastot 1-2

Valmistumisvuosi, suunnittelija, suunnitelmien päiväys

1884 ja laajennus n.1890 (Georg Wilenius/ YRYH, 1881 ja 1888)

Rakennustapa ja tekniikka

Rakennus on tehty massiivisen luonnonkivisokkelin päälle. Ulkoseinät ja kantavat väliseinät on muurattu massiivisina punatiilestä ja rapattu molemmin puolin.

Alkuperäisissä ylä- ja välipohjissa kantavana rakenteena olivat puupalkit. Ylä- ja välipohjat olivat täytepohjarakenteiset. Lattian pintarakenteena oli paksut höylätyt lankut ja sisäkattojen alapintana tehty rappaus, jonka alustana oli ristirimoitus tai kipsilaatat (ns. kokoliittilaatat). Ullakolla palopermantona oli täytteiden päällä saumattu lapetiililadonta.

Vesikaton kantavat rakenteet ovat puuta. Katteena on saumattu peltikatto.

Rakennukset lämmitettiin alun perin huonekohtaisilla uuneilla. Potilashuoneiden uunien lämmitys tapahtui käytävän puolelta. Ilmanvaihtona rakennuksessa oli ns. aspiraatiojärjestelmä, jossa jokaiseen huonetilaan tuotiin erillisillä kanavilla raikasta ilmaa ja poistokanavissa vetoa tehostettiin kanaviin sijoitetuilla lämmityslaitteilla. Ilmanvaihtojärjestelmän tunnusmerkkinä ovat katoilla säilyneet suuret, katetut poistopiiput (ns. imupiiput).

1900-luvun jälkipuoliskolla tehdyissä peruskorjauksissa rakenteita on jonkin verran parannettu. Mm. ala- ja välipohjia on vahvistettu ja osassa huoneista on lankkulattian valettu tilalle betonilaatta.

Sisätilojen pintarakenteita ja pintakäsittelyjä on uusittu perusteellisesti, viimeksi 1990-luvun peruskorjauksessa. Tällöin mm. käytäviin tehtiin kipsilevystä alakatot.

Arkkitehtuurin luonnehdinta

Rakennus kuuluu Niuvanniemen sairaalan kahdessa ensimmäisessä rakennusvaiheessa toteutettuihin rakennuksiin, joiden arkkitehtuuria on luonnehdittu luvussa ”Niuvanniemen rakennusten arkkitehtuurista”. Arkkitehtuuriltaan rakennus on yhtenevä alueen muiden kaksikerroksisten potilasrakennusten kanssa. Uusklassismityylisessä rakennuksessa on kaksi kerrosta. Huonetilat järjestäytyvät keskikäytävän molemmin puolin. Rakennuksessa oli alun perin tilat 29 miespotilaalle. Potilaat oli sijoitettu useamman henkilön huoneisiin. Lisäksi rakennuksessa oli erikseen eristyshuoneita ja

Rakennus alkuaikoinaan 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa. (NIUSK)

Rakennus vuosina 1922-1923 tehdyn pienen muutoksen jälkeen. Rakennuksen keskiosassa näkyy korotus, jolla ullakolle saatiin lisähuoneita sairaanhoitajaopiskelijoiden majoittamiseen. Etualalla osa keittiörakennusta. (KUHMU; osa kuvasta)

erillismakuuhuoneita, kylpyhuoneita ja hoitajien huoneita. Rakennus oli jaettu kahteen osastoon. Eteläpää oli tarkoitettu levollisille potilaille. Pohjoispää oli varattu vastikään sisäänotetuille, epäluotettaville ja fyysisesti sairaille.

Ensimmäistä laajennusta alettiin suunnitella jo pari vuotta rakennuksen valmistumisen jälkeen. Suunnittelussa oli mukana ylilääkäri Axel Hårdh. 1890-luvun alussa valmistuneessa laajennuksessa rakennusta jatkettiin lisäsiivellä pohjoiseen. Lisäksi rakennus yhdistettiin viereiseen miesten paviljonki **II** -rakennukseen (nyk. osastot 3-4). Laajennuksessa rakennukseen tehtiin tilat lisäksi 27 potilaalle. Osa oli tarkoitettu säätyläispotilaiden hoitoon. Kahta paviljonkia yhdistävään osaan tuli asuintilat päällysmiehelle eli miespuoliselle ylihoitajalle.

Peruskorjaus- ja muutosvaiheet

Vesijohdon rakennus sai ensimmäistä kertaa jo vuonna 1890. Varsinaisesti viemärit ja ensimmäiset vesiklosetit asennettiin vuonna 1909. Uunilämmitys korvattiin vesikeskuslämmityksellä vuonna 1933 ja samalla saatiin lämpimän käyttöveden verkosto aiempien puulla lämmitettyjen lämminvesiboilereitten tilalle. Sähkövalot oli asennettu vuonna 1909.

Rakennus peruskorjattiin vuosina 1958-59 (suunnitelmat Ragnar Wessman/ RH, 1958). Peruskorjauksessa muutettiin joidenkin huoneiden käyttötarkoituksia. Huomattavin muutos sisätiloissa oli keskikäytävien avaaminen koko rakennuksen pituisiksi muutamalla huoneita, jotka aiemmin katkaisivat käytävän. Ruokailu- ja päivähuoneita muutettiin saniteettitiloiksi ja joitakin väliseiniä poistamalla tehtiin yhtenäiset oleskelutilat molempiin kerroksiin. Pohjoispäädyn sisäänkäynti muutettiin pohjoisseinältä itäseinälle. 1-2 osastoa ja 3-4 osastoa yhdistävään osaan tehtiin askarteluhuone, jonka allapuoliseen kellariin tehtiin ruumishuone.

Rakennusteknisesti muutokset merkitsivät sekä joidenkin uusien aukkojen tekoa seiniin että vanhojen umpeenmuurausta. Uusien aukkojen tueksi valettiin betonipalkit. Uudet väliseinät muurattiin tiilestä. Joissakin huoneissa puurakenteinen lattia korvattiin teräsbetonisella välipohjalla. Sisäportaiden askelmat ja askelmatasot muutettiin lähes kaikissa portaissa betonisiksi.

Ikkunat uusittiin ullakon ikkunoita lukuunottamatta. Puitejako säilytettiin alkuperäisen kaltaisena. Ulko- ja sisäovet uusittiin pääosin.

Alkuperäinen ilmanvaihtojärjestelmä ilmeisesti muutettiin tässä vaiheessa ainakin osittain koneelliseksi. Alustassa kulkeneet vaakasuorat ilmanvaihtokanavat purettiin, mutta sydänmuureissa olevat pystykanavat säilytettiin poistokanavina.

Vuosina 1976-1977 tehtiin muutoksia hoitajien sosiaalitiloissa (suunn. Tapio Ritvanen/ Kuopion ja Pohjois-Karjalan piirirakennustoimisto, 1976).

Rakennus peruskorjattiin seuraavan kerran 1990-luvun alussa (suunn. Pentti Toivanen/ Arkkitehtitoimisto Pentti Toivanen Oy, 1990). Tällöin tehtiin muutoksia etenkin henkilökunnan ja potilaiden saniteettitiloihin sekä siivous- ja keittiötiloihin. Rakennus varustettiin koneellisella ilmanvaihdolla, mitä varten ullakolle tehtiin ilmanvaihtokonehuoneet.

Sisätiloissa kaikki pintarakenteet uusittiin nykyisiksi. Mm. käytävien kaarevat kipsilevykatot ovat tästä korjausvaiheesta. Osa sisäovista uusittiin; mm. teräslasi-rakenteiset ovet ovat pääosin tästä rakennusvaiheesta.

1990-luvun peruskorjaukseen kuului myös julkisivurappauksen uusiminen vuonna 1993.

Ulkoilupihan teräsverkkoaita on tehty 2000-luvun alussa.

Käyttöhistorian pääkohdat

Rakennus on toiminut potilaskäytössä koko historiansa ajan. Sotasairaalana se toimi 1940-42. Alun perin rakennuksessa oli myös hoitajien asuintiloja. Nykyään rakennuksessa ei ole henkilökunnan asuintiloja.

Nykytilan arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Rakennuksella on vahva identiteetti osana Niuvanniemen sairaalan alkuperäistä rakennuskantaa. Rakennus on erottamaton osa sairaalan keskusalueen laitosrakennusten ryhmää. Rakennus on myös koko olemassaolonsa ajan toiminut samassa käytössä, potilasosastona.

Ulkonaisesti rakennus on säilynyt hyvin 1890-luvun laajennuksen myötä saamassaan asussa. Julkisivujen jäsentelyssä ja aukotuksessa ei ole tehty mitään olennaisia muutoksia. Ikkunoita, ulko-ovia ja ulkoportaita on uusittu eri vaiheissa, samoin julkisivujen ja vesikattojen pintakerroksia.

Myös vesikatto piippuineen on pääpiirteissään alkuperäisen mukainen. Keskuslämmitykseen siirtymisen takia joitakin piippuja on aikoinaan poistettu ja muita muutettu ilmanvaihtopiipuiksi. Näiden lisäksi katolla on säilynyt kaksi aspiraatiojärjestelmän imupiippua.

Rakennuksen sisätilojen pääasiallinen huonejako on säilynyt alkuperäisenä. Joitakin tilajaon, aukkojen ja väliseinien muutoksia on tehty. Myös uunien purkaminen on osaltaan vaikuttanut tilankäyttöön. Eri vaiheissa myös useiden huoneiden käyttötarkoitus on elänyt.

Sisäovia ja sisätilojen pintakerroksia on uusittu myös eri vaiheissa. Nykyiset pintarakenteet ovat pääasiassa peräisin 1990-luvun peruskorjauksesta. Eräissä huoneissa saattaa kuitenkin uudempien pintarakenteiden ja -kerrosten alla olla säilyneenä esim. vanhempia rappaus- ja maalikerroksia. Parhaiten alkuperäisessä asussaan säilytettyjä sisätiloja ovat porrashuoneet. Osa sisäovista on säilynyt 1950-luvun korjausvaiheesta, muutoin ne on uusittu 1990-luvulla.

Tila, joka ainakin ennen vuonna 2014 tehtyä korjausta oli hyvin säilynyt vanhassa asussaan, on rakennuksen kylmä ullakko (siltä osin kuin ullakkoa ei aiemmissa vaiheissa ollut rakennettu huonetiloiksi tai talotekniikan käyttöön). Kylmän ullakon osuuksilla oli nähtävissä mm. alkuperäisiä savupiippuja, kattorakenteita ja lattian tiilinen palopermanto (selvitystyön rinnalla on laadittu erillinen muistio savupiipuista, 23.1.2014).

Talotekniikkaa on aikojen myötä uusittu perusteellisesti, viimeksi 1990-luvun korjauksessa. Rakennuksessa on ollut keskuslämmitys 1930-luvulta lähtien ja ilmanvaihto on muutettu koneelliseksi viimeistään 1990-luvun korjauksessa.

Arkistotiedot

Kansallisarkisto: Rakennushallituksen arkisto, Helsinki

Senaatti-kiinteistöjen arkisto, Kuopio

Kuopion kaupunginarkisto, Kuopio

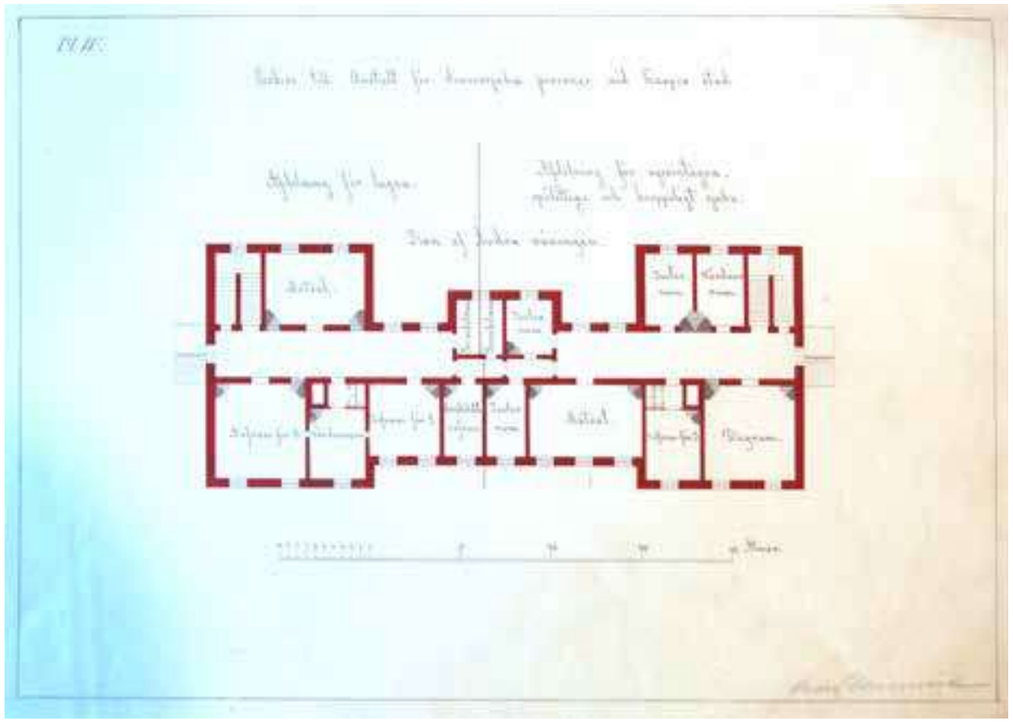

Ajoittamaton Georg Wileniuksen luonnos 1-2 osaston ensimmäisenä rakennettuun osaan.

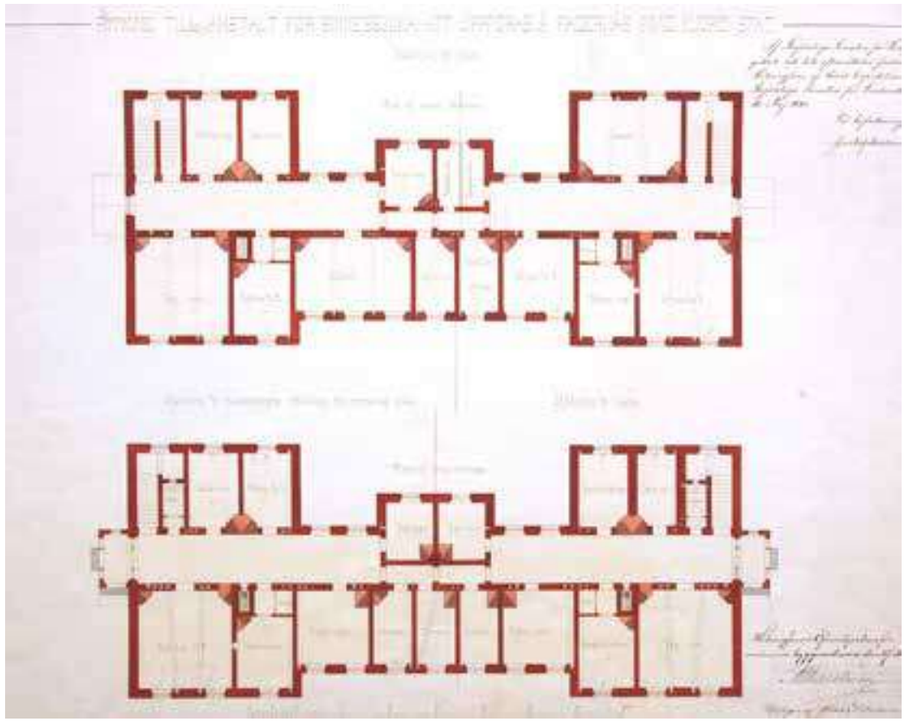

Pohjapiirros vuodelta 1881.

Kaksi valokuvaa Niuvanniemen sairaalan joltain potilasosastolta, vasemmanpuoleinen 1950-luvun lopulta ja toinen 1930-luvun lopulta. (KUHMU, valok. Tuttu Jänis)
Huonejako kuvissa sopii rakennuksen os.1-2 toiseen kerrokseen: ensimmäinen kuva on näkymä päivähuoneeseen ja sen takana olevaan pohjoispään käytävään. Toinen on pohjoispään käytävästä päivähuoneeseen päin (vertaa pohjapiirros seuraavalla sivulla).
Kuvat on otettu ennen vuosina 1958-1959 tehtyä peruskorjausta, jolloin käytävät tehtiin koko rakennuksen mittaiseksi ja niitä aiemmin katkaisseet huoneet poistettiin tai pienennettiin.
Huomaa myös kuvissa näkyvät alkuperäiset peiliovet ja seinämuuriin upotetut uunit, joiden suuluukut ovat käytävän puolella.

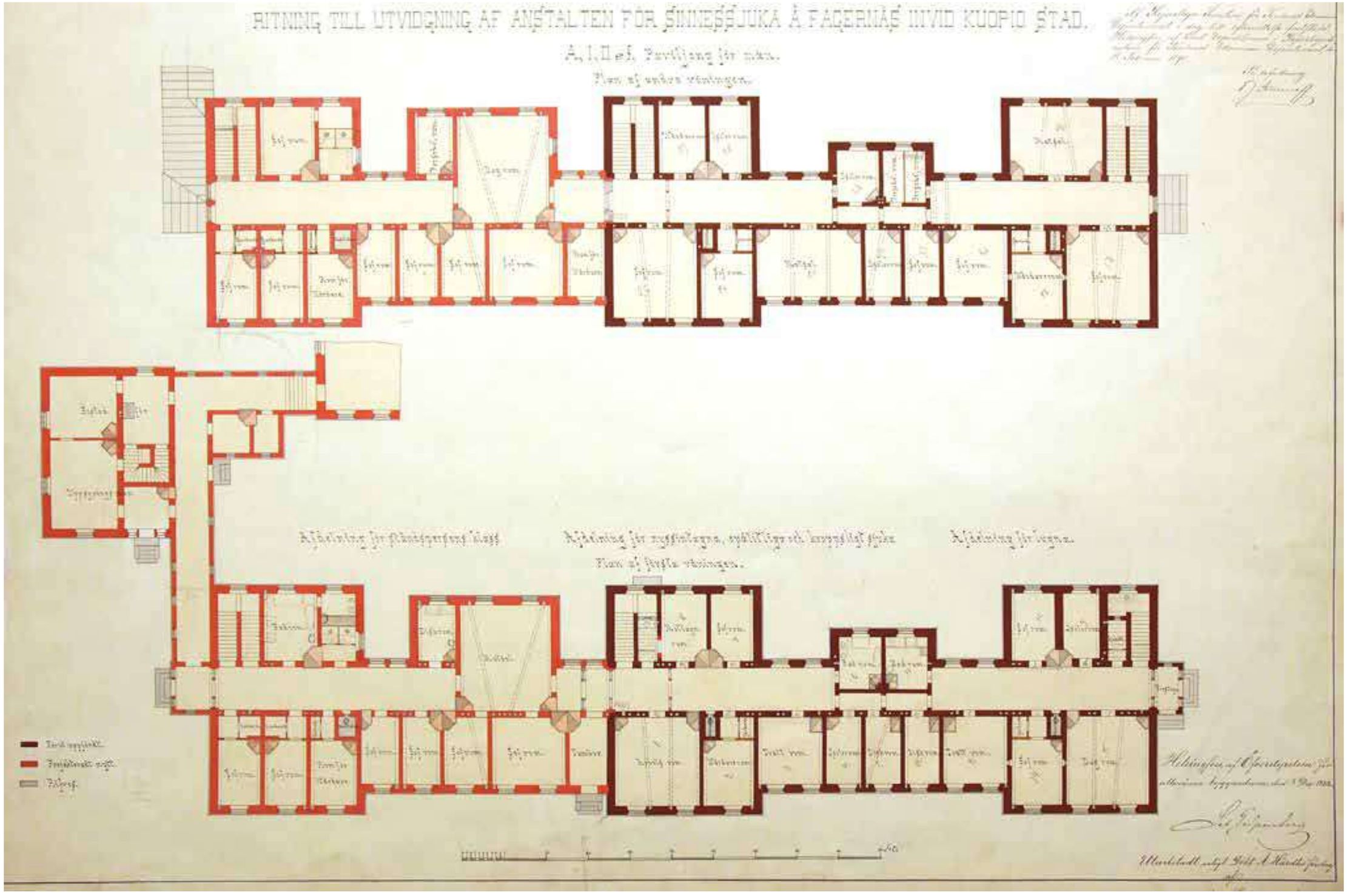

Pohjapiirros laajennuksesta vuodelta 1888.

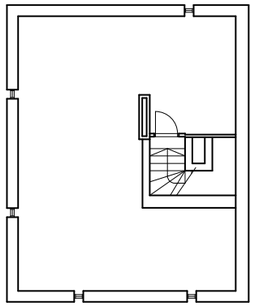

Osastot 1-2

2. kerroksen pohjapiirros (SK-KUO)

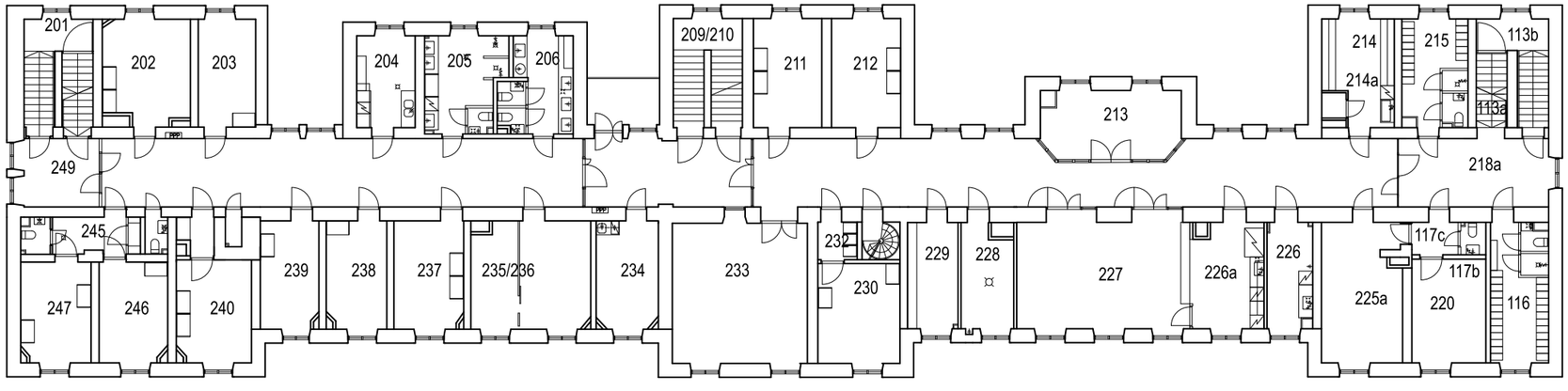

10.2.2015

NIUVANNIEMEN SAIRAALA, KUOPIO

ARKKITEHTITOIMISTO HANNU PUURUNEN OY

Osastot 1-2

Kellarikerroksen pohjapiirros (SK-KUO)

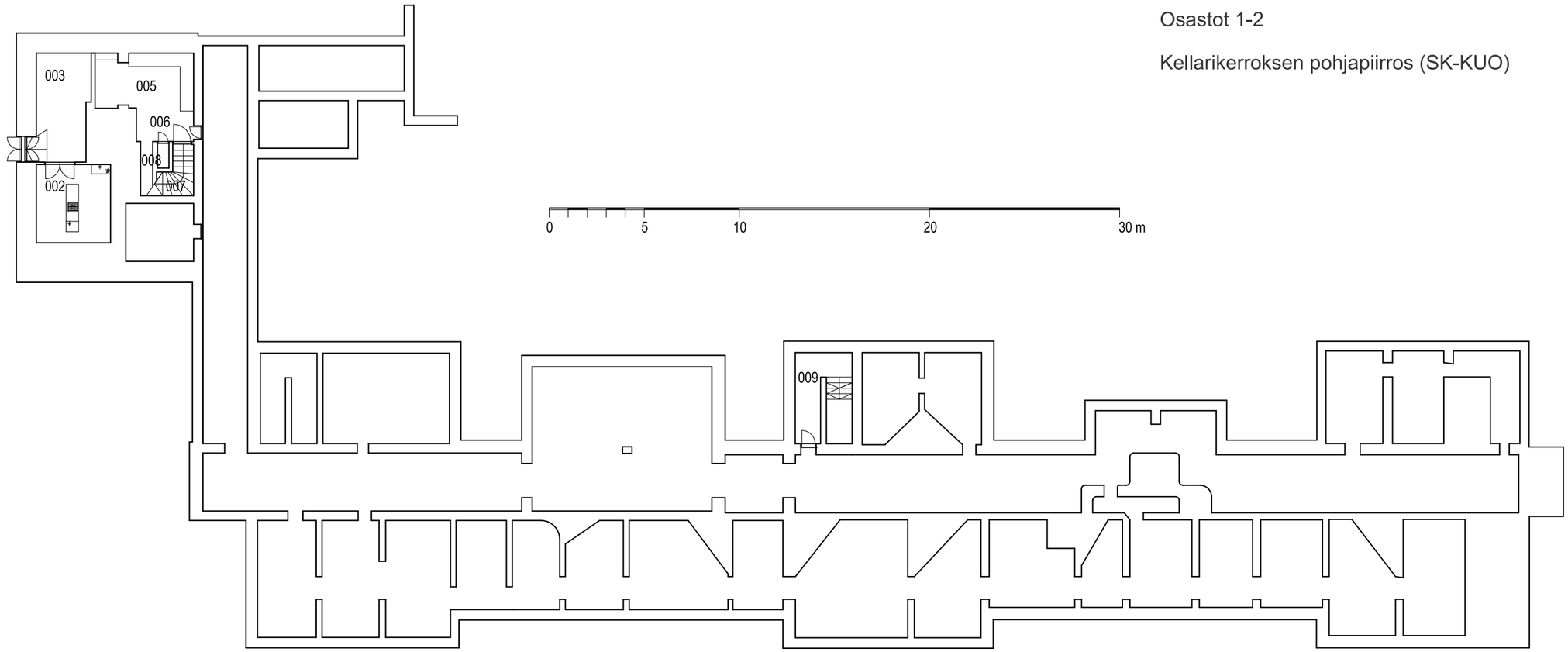

3. kerroksen ja ullakon pohjapiirros (SK-KUO)

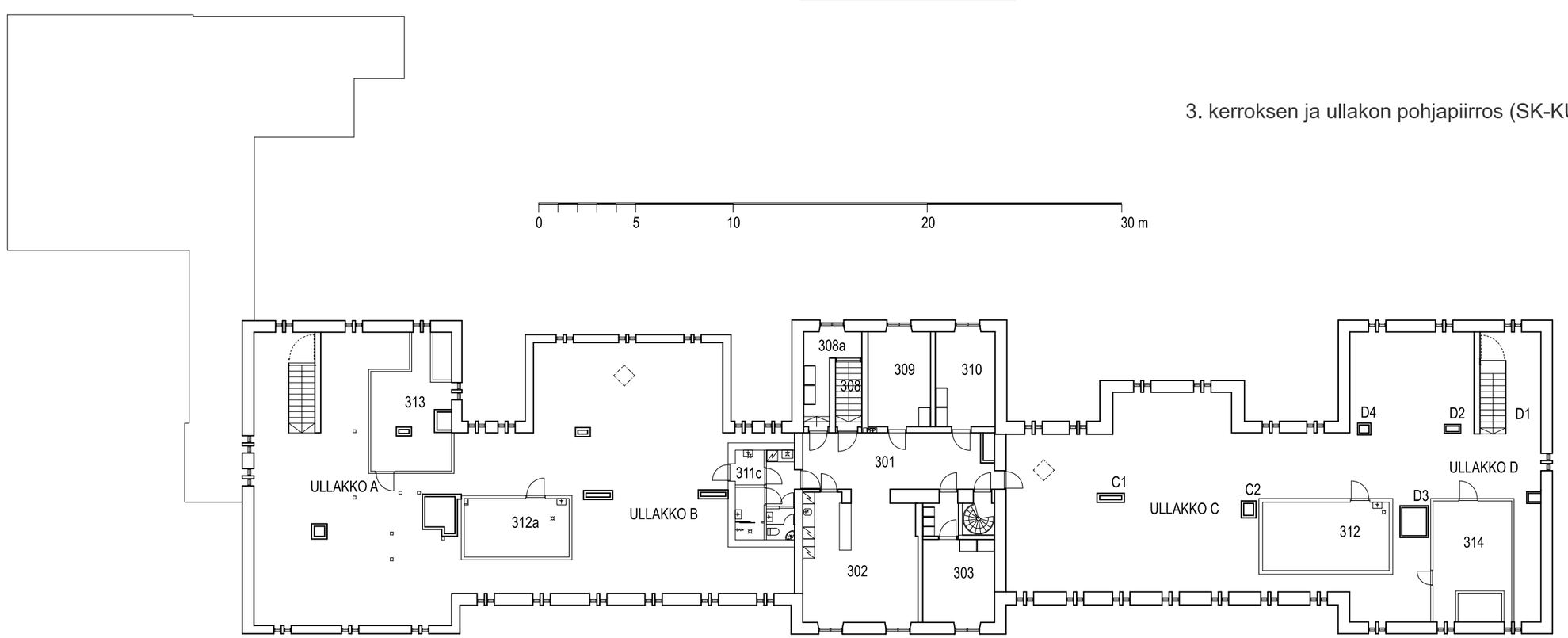

Osastot 1-2: leikkauksia (SK-KUO)

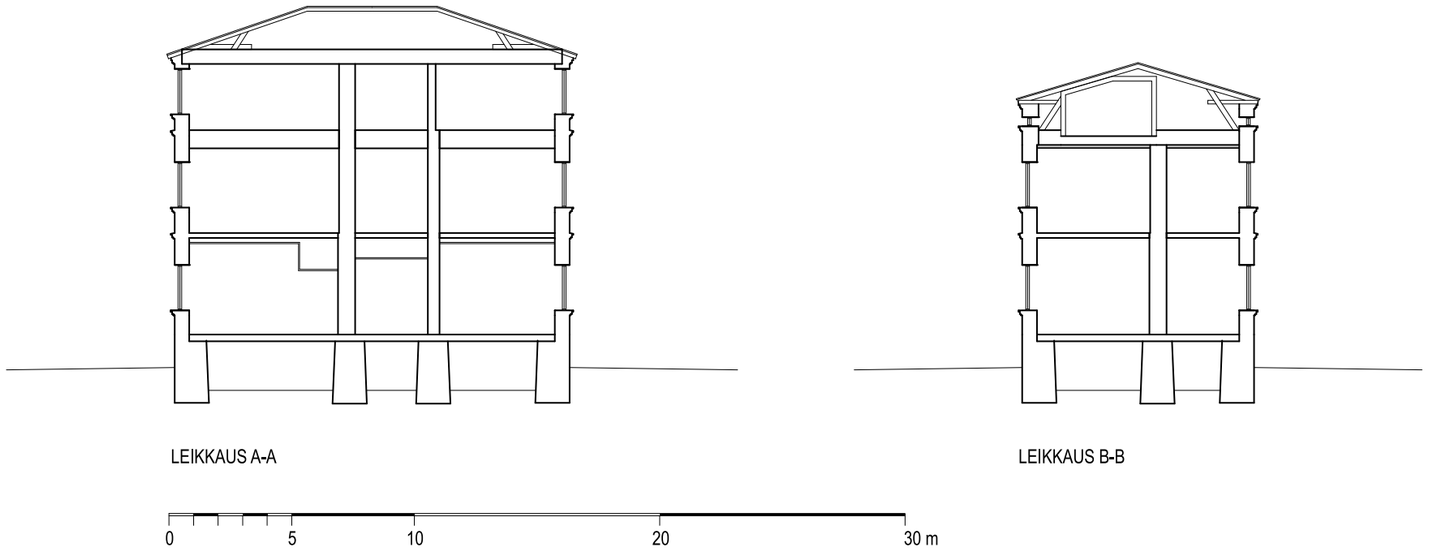

200a Käytävä. *Läpi rakennuksen jatkuva käytävä. Käytävästä on erotettu tila kanslialle ikkunallisella väliseinärakenteella. Sisustuksessa on käytetty potilaiden töitä.*

100b Käytävä. *Ikkunapari käytävällä. Ikkunapuitteet ja ikkunapenkit on uusittu 1960-luvulla.*

KÄYTÄVÄT, OSASTOJAOT

100d Käytävä. *Läpi rakennuksen jatkuvassa käytävässä on 1990-luvulla toteutettuja, osastoja erottavia ikkunallisia oviseiniä.*

100f Käytävä. *Käytävän pääty etelään sairaalaosaston pääsisäänkäyntiin, vasemmalla käynti porrashuoneeseen.*

100 f Käytävä. *Sairaalaosaston käytävän porrashuoneesta erottava ikkunaovi 1980-luvulta. Teräsprofiilirakenteinen ovi, lasitus kuviopintaista rautalankalasia.*

PORRASHUONEET

009 Lämmönjakohuone. *Alkuperäiseen portaan alustan tilaan tehty tekninentila. Tilassa on säilynyt alkuperäinen puurakenteinen porras.*

101 Porras. *Alkuperäinen puurakenteinen porras ja käsijohde.*

113 b Porras. *Alkuperäisen portaan puurakenne on korvattu 1960-luvulla betonirakenteella. Porrashuoneessa ikkunat jatkuvat välitasanteelta toiselle*

YHTEISTILAT

125 Päivähuone. *Päivähuone liittyy keskikäytävään 1990-luvulla tehdyllä ikkuna-ovirakenteella. Kalustuksessa on käytetty vanhoja, mahdollisesti potilastyönö sairaalassa tehtyjä, keinuja.*

120 Ruokala. *Kuten päivähuone ruokala liittyy keskikäytävään 1990-luvulla tehdyllä ikkuna-ovirakenteella.*

302 Päivähuone. *Ullakkotilaan 1960-luvulla tehty laajennus, nykyasu 1990-luvun kunnostustöissä.*

POTILASKEITTIÖT

104 Potilaskeittiö.
Potilaiden omatoimista käyttöä varten molemmissa kerroksissa on potilaskeittiöt. Keittiöiden nykyasu on 1990-luvulta.

TUPAKKAHUONEET

121 Tupakkahuone
Potilaiden käyttöä varten molemmissa kerroksissa on tupakkahuoneet. Tilojen nykyasu on 1990-luvulta.

POTILASHUONEET

102 Potilashuone. *Tyypillinen 1-hengen huone*

130 Potilashuone.

POTILAIDEN PESU- JA WC-TILAT

105 Pesuhuone.

106 WC.

ERISTYSTILAT

132 Eristyshuone.

135 Eristyshuone.

136 Eristyshuone. *Itsensä vahingoittamista estäviä suojauksia.*

HENKILÖKUNNAN TILOJA

116 Sosiaalitila /naiset.

110 Kanslia. *Keskikäytävästä ikkunaseinällä erotettu työtila.*

122 Työhuone.

126 Päivystys.

117 Lääkäri.

DETALJEJA

***100g Kuisti**. Ikkunaovet on uusittu 1960-luvulla. Kuva katsottu kuistilta käytävään 100 f.*

1980-luvulta

1990-luvulta

Lattateräksestä tehty ikkunalistoitus potilashuoneen ovessa.

Holvauksia porrashuoneen katossa.

Tiloissa on säilynyt joitakin 1960-luvulta peräisin olevia kalusteita.

Pistorasiat on upotettu seinäpinnasta sisään. Jalkalista on 1990-luvulta.

Osastot 3-4 etelästä. Vasemmalla osastot 1-2, oikealla Ravintokeskuksen nurkkaa.

Rakennus 1800-1900-lukujen taitteessa. (NIUSK)

Nykyinen osasto 3-4 oikealla, taustalla osaston 1-2 rakennus. (NIUSK)

302194. Osastot 3-4

302194. Osastot 3-4

Valmistumisvuosi, suunnittelija, suunnitelmien päiväys

1884 ja laajennus n. 1890 (suunn. Georg Wilenius/ YRYH, 1881 ja 1888)

Rakennustapa ja tekniikka

Rakennus on tehty massiivisen luonnonkivisokkelin päälle. Ulkoseinät ja kantavat väliseinät on muurattu massiivisina punatiilestä ja rapattu molemmin puolin.

Alkuperäisissä ylä- ja välipohjissa kantavana rakenteena olivat puupalkit. Ylä- ja välipohjat olivat täytepohjarakenteiset. Lattian pintarakenteena oli paksut höylätyt lankut ja sisäkattojen alapintana tehty rappaus, jonka alustana oli ristirimoitus tai kipsilaatat (ns. kokoliittilaatat). Ullakolla palopermantona oli täytteiden päällä saumattu lapetiililadonta.

Vesikaton kantavat rakenteet ovat puuta. Katteena on saumattu peltikatto.

Rakennukset lämmitettiin alun perin huonekohtaisilla uuneilla. Potilashuoneiden uunien lämmitys tapahtui käytävän puolelta. Ilmanvaihtona rakennuksessa oli ns. aspiraatiojärjestelmä, jossa jokaiseen huonetilaan tuotiin erillisillä kanavilla raikasta ilmaa ja poistokanavissa vetoa tehostettiin kanaviin sijoitetuilla lämmityslaitteilla. Ilmanvaihtojärjestelmän tunnusmerkkinä ovat katoilla säilyneet suuret, katetut poistopiiput (ns. imupiiput).

1900-luvun jälkipuoliskolla tehdyissä peruskorjauksissa rakenteita on jonkin verran parannettu. Mm. ala- ja välipohjia on vahvistettu ja osassa huoneista on lankkulattian valettu tilalle betonilaatta.

Sisätilojen pintarakenteita ja pintakäsittelyjä on uusittu perusteellisesti, viimeksi 1990-luvun peruskorjauksessa. Tällöin mm. käytäviin tehtiin kipsilevystä alakatot.

Vrt. myös ao. rakennuksen rakenneavauksista laatimamme erillinen raportti 16.9.2014.

Arkkitehtuurin luonnehdinta

Rakennus kuuluu Niuvanniemen sairaalan kahdessa ensimmäisessä rakennusvaiheessa toteutettuihin rakennuksiin, joiden arkkitehtuuria on luonnehdittu luvussa ”Niuvanniemen rakennusten arkkitehtuurista”. Arkkitehtuuriltaan rakennus on yhtenevä alueen muiden kaksikerroksisten potilasrakennusten kanssa. Uusklassismityylisessä rakennuksessa on kaksi kerrosta.

Alkuperäinen pohjakaava oli tasavartinen U, jossa käytävät saivat valoa sisäpihan puolelta. Rakennus oli muutoin yksikerroksinen, mutta keskiosa oli korotettu kerroksella. Rakennuksen pohjaratkaisun lähtökohtana oli ns. paviljonkisairaalan idea.

1890 laajennuksessa rakennus korotettiin lähes kauttaaltaan kaksikerroksiseksi ja länsisiiven päähän tehtiin poikittain uusi siipiosa, jonka kautta tehtiin samalla yhteys os. 1-2 rakennukseen.

Peruskorjaus- ja muutosvaiheet

Ensimmäinen laajennus tehtiin jo muutamien vuosien kuluttua rakennuksen valmistumisesta. Alun perin rauhattomille ja epäsiisteille miespotilaille tarkoitetussa rakennuksessa huonetilat oli suunniteltu sivukäytävän varteen, jolloin myös käytävä sai valoa ikkunoista. Rakennuksen keskiosassa oli ruokailu- ja päivähuone ja lisäksi kylpyhuone, kuivaushuone ja tiskihuone. Keskiosasta oli portaat toiseen kerrokseen, jossa oli yhteensä 12 potilaalle tilat kahdessa huoneessa ja lisäksi kaksi eristyshuonetta, pesuhuone ja hoitajan huone. Rakennuksen siivet oli varattu selliosastoille. Tavallisia sellejä oli yhteensä 8 kappaletta. Lisäksi oli eristyshuoneita ja joitakin sellejä ”raivohulluja” varten (storm cell). Molemmissa siivissä oli lisäksi hoitajan huone.

Ensimmäisessä laajennuksessa 1890-luvun alussa toinen kerros korotettiin kauttaaltaan potilasosastoiksi. Toiseen kerrokseen tehtiin makuusaleja, yksi päivähuone ja kaksi hoitajan huonetta, pesuhuone ja varasto. Rakennuksen luoteiskulmaan tehtiin portaat ensimmäisen ja toisen kerroksen välille. Ensimmäistä kerrosta laajennettiin lisäsiivellä itään. Siipeen tehtiin eristyssellejä. Lisäksi länsisiipeen lisättiin yksi suuri huone, joka toimi päivä- tai työskentelyhuoneena. Laajennuksen piirustuksissa ensimmäisen kerroksen potilashuoneet on merkitty makuusaleiksi.

Vesijohdon rakennus sai ensimmäistä kertaa jo vuonna 1890. Varsinaisesti viemärit ja ensimmäiset vesiklosetit asennettiin vuonna 1909. Uunilämmitys korvattiin vesikeskuslämmityksellä vuonna 1933 ja samalla saatiin lämpimän käyttöveden verkosto aiempien puulla lämmitettyjen lämminvesiboilereitten tilalle. Sähkövalot oli asennettu vuonna 1909.

Vuonna 1940-luvun lopun korjauksissa (suunn. Ragnar Wessman/ RH, 1947) rakennukseen tehtiin joitakin tilamuutoksia. Rakennuksen länsisiipeen lisättiin portaat ensimmäisen ja toisen kerroksen välille. Ensimmäisestä kerroksesta poistettiin kaksi sisäänkäyntiä ja lisättiin yksi sisäänkäynti. Entinen eristyssellien siipi muutettiin huonejärjestykseltään keskikäytävälliseksi (itäsiiven jatke).

1950-luvun alun peruskorjauksessa (suunn. Ragnar Wessman/ RH, 1951-1952) rakennus muutettiin lujaosastoksi. Länsisiivestä poistettiin yksi sisäänkäynti ja itäsiipeen lisättiin sisäänkäynti. Lisäksi rakennuksen keskiosasta entisen ruokailuhuoneen molemmilla puolilla olevista pienemmistä huoneista poistettiin sisäänkäynnit. Lisäksi länsisiiven toiseen kerrokseen lisättiin parveke.

Rakennusteknisesti 1940-luvun ja 1950-luvun alun korjauksissa tehdyt muutokset merkitsivät rakennustekniseltä kannalta sekä joidenkin uusien aukkojen tekoa seiniin että vanhojen umpeenmuurausta. Uusien aukkojen tueksi valettiin betonipalkit. Uudet väliseinät muurattiin tiilestä. Joissakin huoneissa puurakenteinen lattia korvattiin teräsbetonisella välipohjalla. Sisäportaiden askelmat ja askelmatasot muutettiin lähes kaikissa portaissa betonisiksi.

Ikkunat uusittiin ullakon ikkunoita lukuunottamatta. Puitejako säilytettiin alkuperäisen kaltaisena. Ulko- ja sisäovet uusittiin pääosin.

Alkuperäinen ilmanvaihtojärjestelmä ilmeisesti muutettiin tässä vaiheessa ainakin osittain koneelliseksi. Alustassa kulkeneet vaakasuorat ilmanvaihtokanavat purettiin, mutta sydänmuureissa olevat pystykanavat säilytettiin poistokanavina.

1980-luvun lopulla tehdyssä peruskorjauksessa uusittiin rakennuksen saniteettitiloja ja tehtiin joitain väliseinämuutoksia (suunn. Pentti Toivanen/ Arkkitehtitoimisto Pentti Toivanen Oy, 1986-1987). Rakennus varustettiin koneellisella ilmanvaihdolla, mitä varten ullakolle tehtiin ilmanvaihtokonehuoneet.

Julkisivut korjattiin vuonna 1993, jolloin kaikki rappaukset uusittiin.

Käyttöhistorian pääkohdat

Rakennus on ollut potilaskäytössä koko historiansa ajan.

Nykytilan arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Rakennuksella on vahva identiteetti osana Niuvanniemen sairaalan alkuperäistä rakennuskantaa. Rakennus on erottamaton osa sairaalan keskusalueen laitosrakennusten ryhmää. Rakennus on myös koko olemassaolonsa ajan toiminut samassa käytössä, potilasosastona.

Ulkonaisesti rakennus on säilynyt hyvin 1890-luvun laajennuksessa saamassaan asussa. Julkisivujen jäsentelyssä ja aukotuksessa ei ole tehty mitään olennaisia muutoksia. Ikkunoita, ulko-ovia ja ulkoportaita on uusittu eri vaiheissa, samoin julkisivujen ja vesikattojen pintakerroksia.

Myös vesikatto piippuineen on pääpiirteissään alkuperäisen mukainen. Keskuslämmitykseen siirtymisen takia joitakin piippuja on aikoinaan poistettu ja muita muutettu ilmanvaihtopiipuiksi. Näiden lisäksi katolla on säilynyt neljä aspiraatiojärjestelmän imupiippua.

Rakennuksen sisätilojen pääasiallinen huonejako on säilynyt alkuperäisenä. Joitakin tilajaon, aukkojen ja väliseinien muutoksia on tehty. Myös uunien purkaminen on osaltaan vaikuttanut tilankäyttöön. Eri vaiheissa myös joidenkin huoneiden käyttötarkoitus on elänyt.

Sisäovi ja sisätilojen pintakerroksia on uusittu myös eri vaiheissa. Nykyiset pintarakenteet ovat pääasiassa peräisin 1980-luvun peruskorjauksesta. Eräissä huoneissa saattaa kuitenkin uudempien pintarakenteiden ja -kerrosten alla olla säilyneenä esim. vanhempia rappaus- ja maalikerroksia (mm. käytävien holvikaarissa on todettu jälkiä mahdollisesta marmoroinnista). Parhaiten alkuperäisessä asussaan säilytettyjä sisätiloja ovat porrashuoneet. Osa sisäovista on säilynyt 1950-luvun korjausvaiheesta, muutoin ne on uusittu 1980-luvulla.

Tila, jossa on hyvin säilynyt näkyvillä alkuperäisiä rakenteita, on rakennuksen kylmä ullakko, jossa on nähtävissä mm. alkuperäisiä savupiippuja, kattorakenteita ja lattian tiilinen palopermanto (myöhemmän puhalluseristeen alla).

Talotekniikkaa on aikojen myötä uusittu perusteellisesti, viimeksi 1980-luvun korjauksessa. Rakennuksessa on ollut keskuslämmitys 1930-luvulta lähtien ja ilmanvaihto on muutettu koneelliseksi viimeistään 1990-luvun korjauksessa.

Arkistotiedot

Kansallisarkisto: Rakennushallituksen arkisto, Helsinki

Senaatti-kiinteistöjen arkisto, Kuopio.

Kuopion kaupunginarkisto, Kuopio.

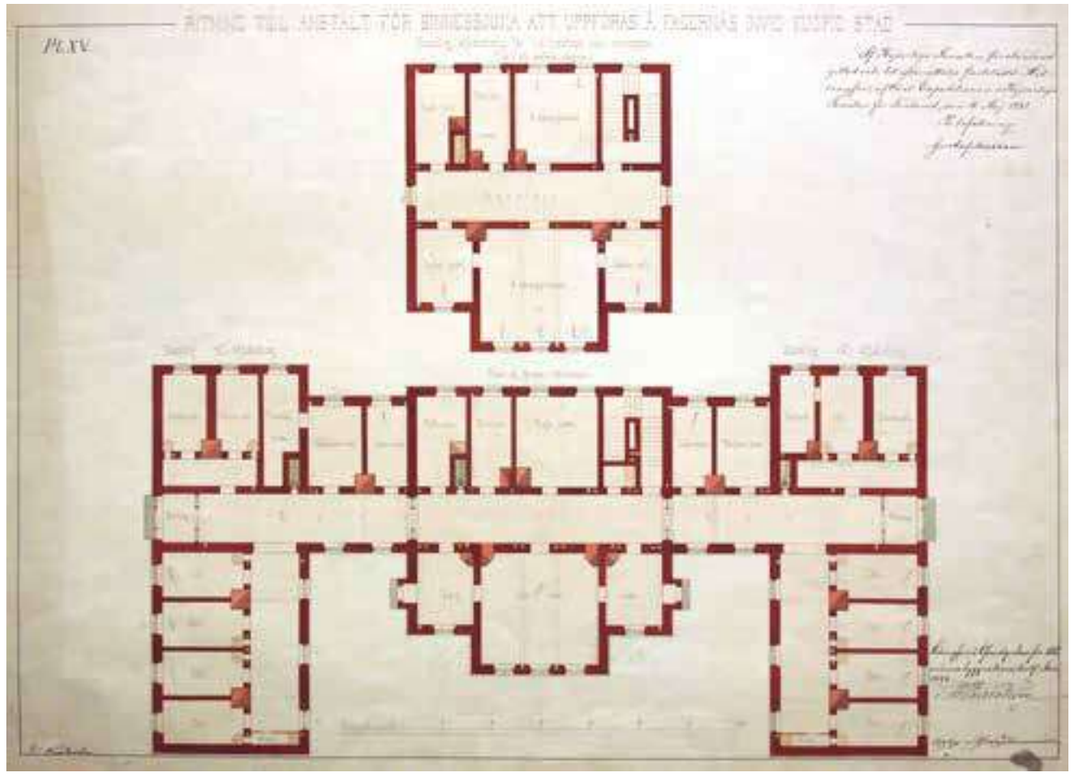

Pohjapiirros vuodelta 1881.(KA)

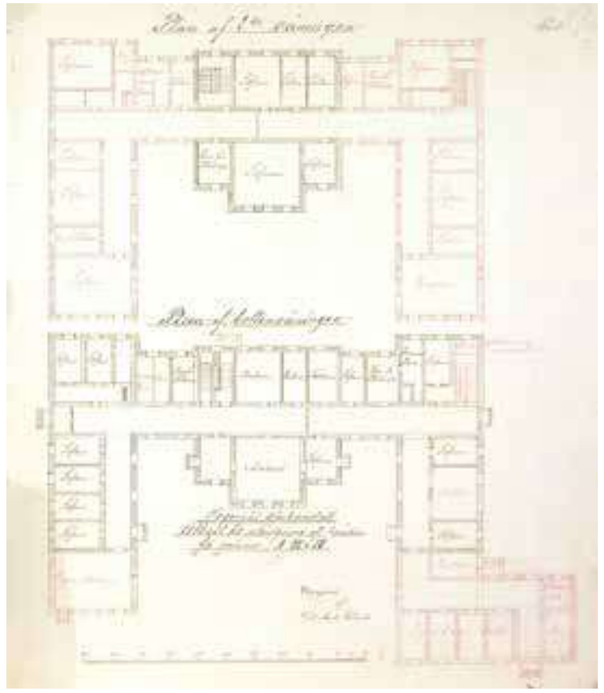

Ylilääkäri Axel Hårdhin signeeraama luonnos laajennuksesta. (KA)

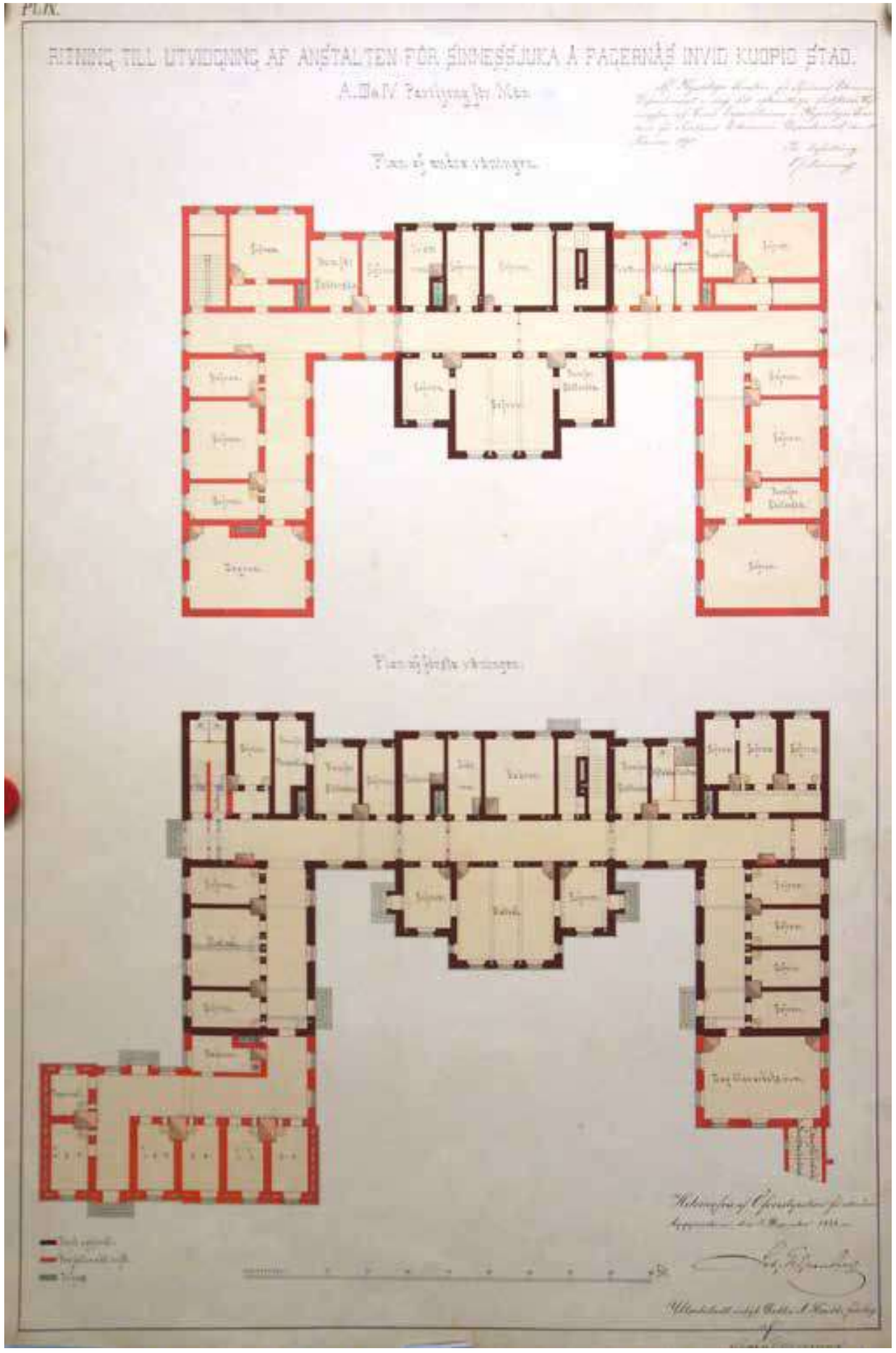

Pohjapiirros laajennuksesta vuodelta 1888. (KA)

Potilasosaston huone, joka saattaisi olla miesten osastolta 3-4. Huoneen ovi on vahvistettu pellityksellä. Kaakeliuunin takasivu on huoneen puolella, suuluukut käytävän puolella.
(KUHMU, valok. Tuttu Jänis 1935-39)

Osastojen 3-4 rakennuksen pihapuoli nykyisin.

159 Kuisti. *Nykyisin pääsisäänkäyntinä oleva kuisti. Ulko-ovi on uusittu 1960-luvulla. Oikealla sairaalaosastolle johtava ikkunallinen väliovi on alkuperäinen.*

115 a Käytävä. *Patterisyvennys 1930-luvulta.*

115 a Käytävä. *Kaareva kipsilevyalakatto 1990-luvulta.*

115 a Käytävä. *Käytävät 1990-luvun kunnostustöiden asussa. Alakatto on reiitettyä kipsilevyä.*

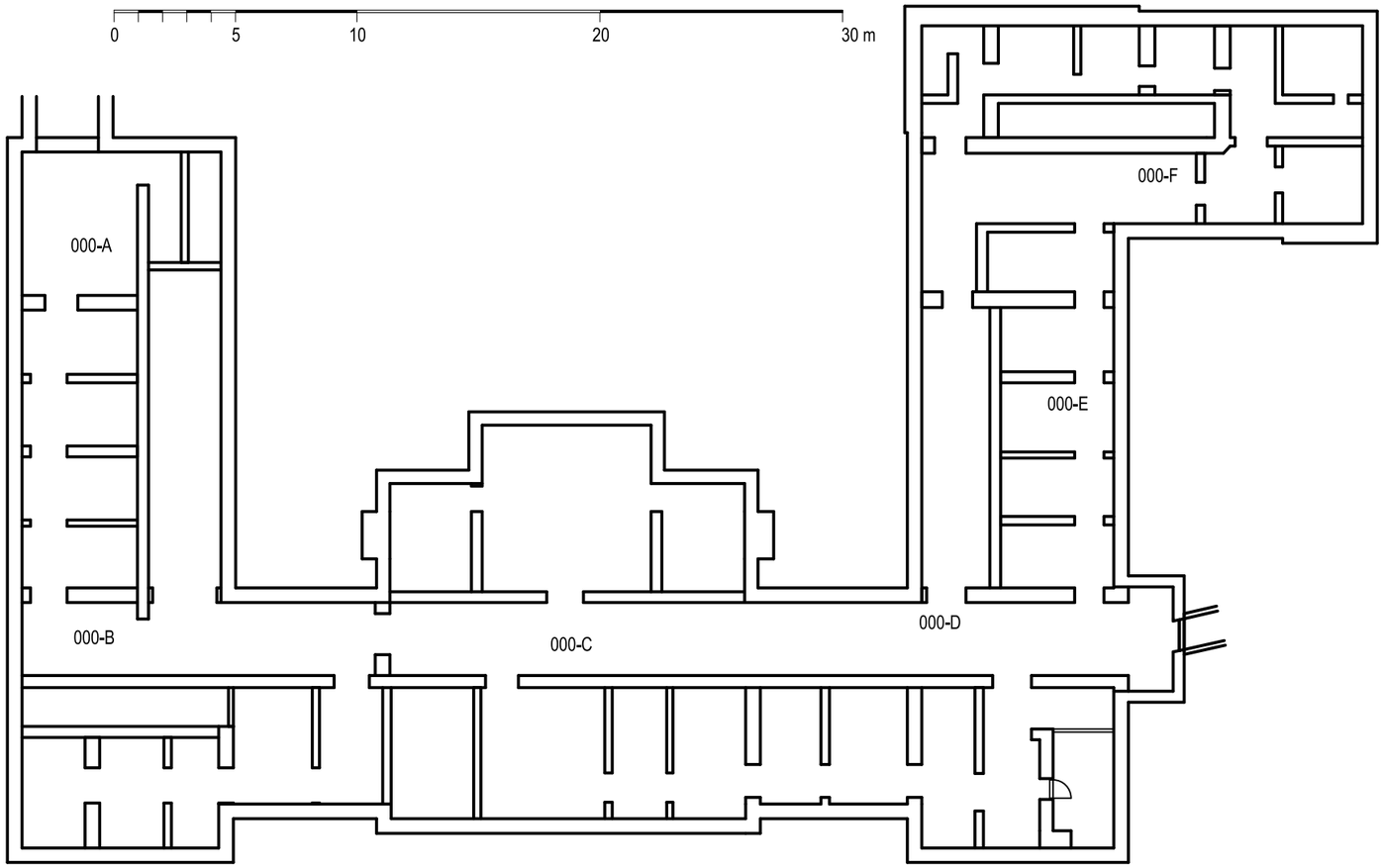

Osastot 3-4: kellarikerroksen pohjapiirros. (SK-KUO)

131 Tekninen tila. *Lämmönjakolaitteiden tila on tehty alapohjan tilaan. Oikealla : Sähköpääkytkin 1930-luvulta.*

Alkuperäisiä puupalkkeja, veistopinta. Yläpuolinen uusittu rakenne tukeutuu alkuperäisiin palkistoihin. Hirsien alkuperäinen pintakäsittely sisältää haitta-aineita.

Puurakenteista alapohjaa. Uusi muoviviemäri kylmässä alapohjan tilassa.

Alkuperäistä tiiliholvattua alapohjaa. Putkistot 1930-luvulta. Putkieristeet asbestia.

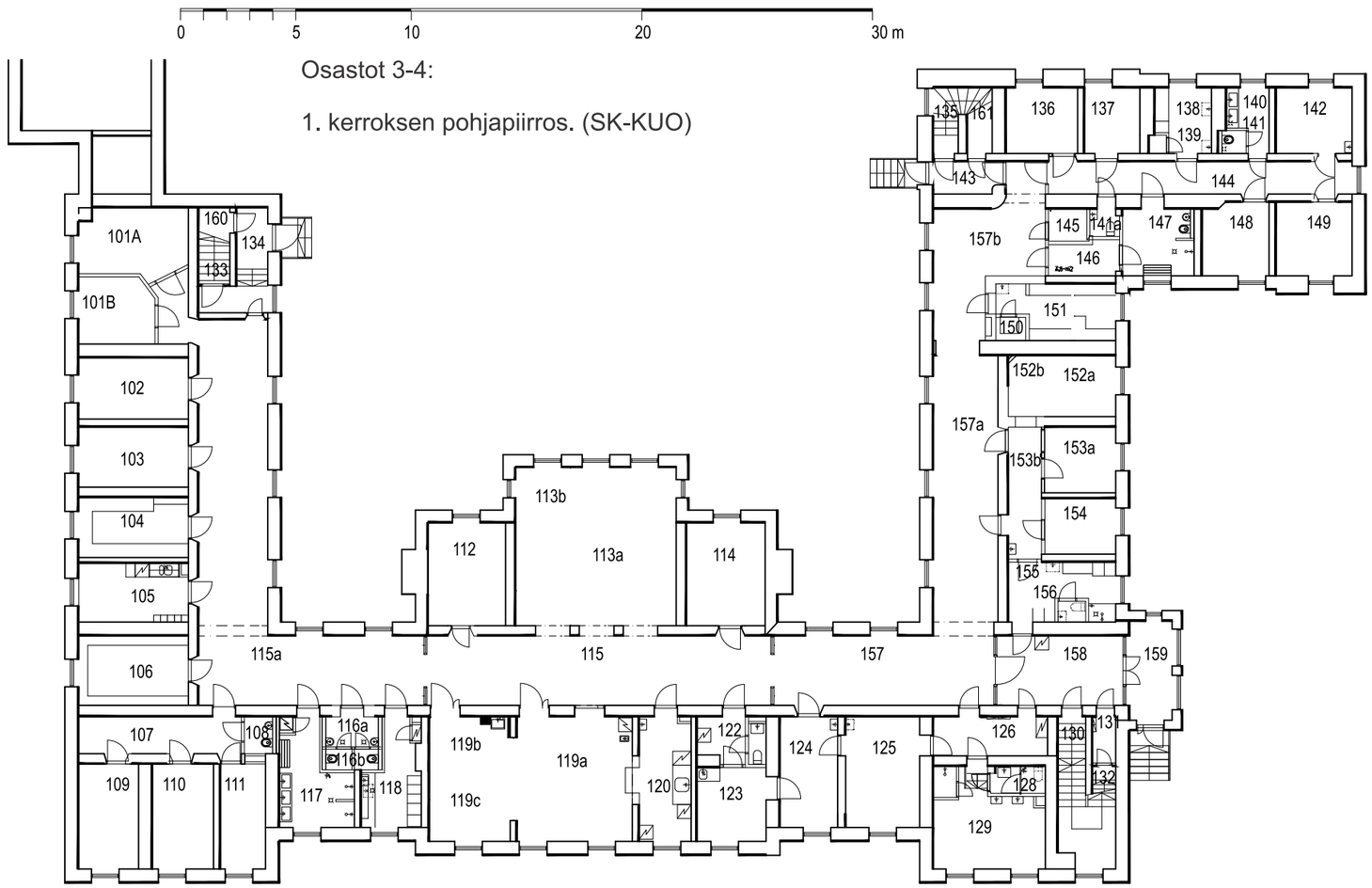

110 Eristys.

104 Potilashuone.

123 Päivystys.

113 Olohuone. *Olohuone avautuu keskuskäytävälle.*

125 Kanslia.

124 Lääkäri.

105 Potilaskeittiö.

106 Tupakkahuone.

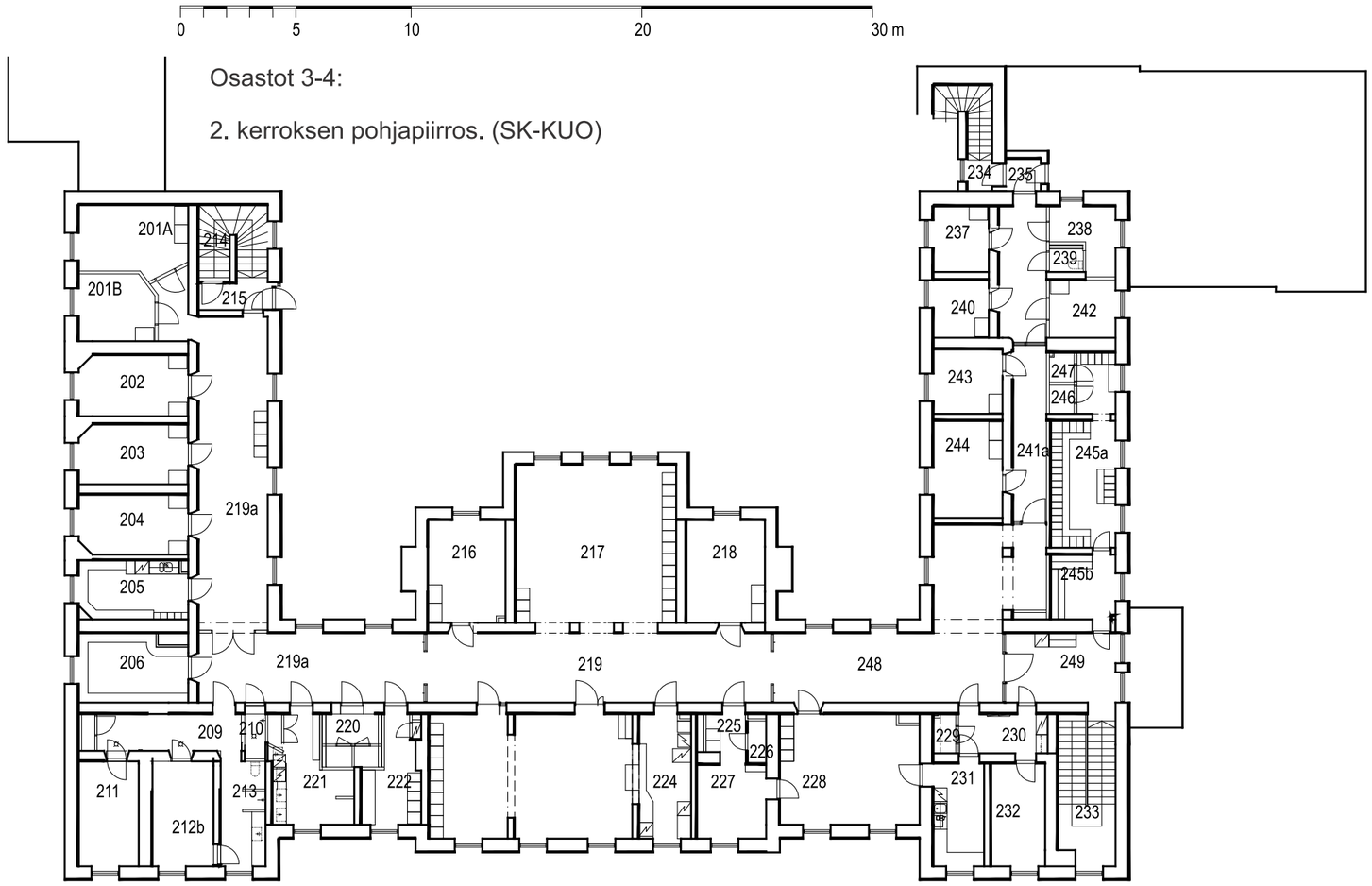

203 Potilashuone.

211 Eristys.

219 a Käytävä. *Kaareva kipsilevyalakatto 1990-luvulta.*

219 Käytävä. *Uritettu kipsilevyalakatto 1990-luvulta.*

217 Olohuone. *Olohuone on avoin keskikäytävälle.*

205 Potilaskeittiö.

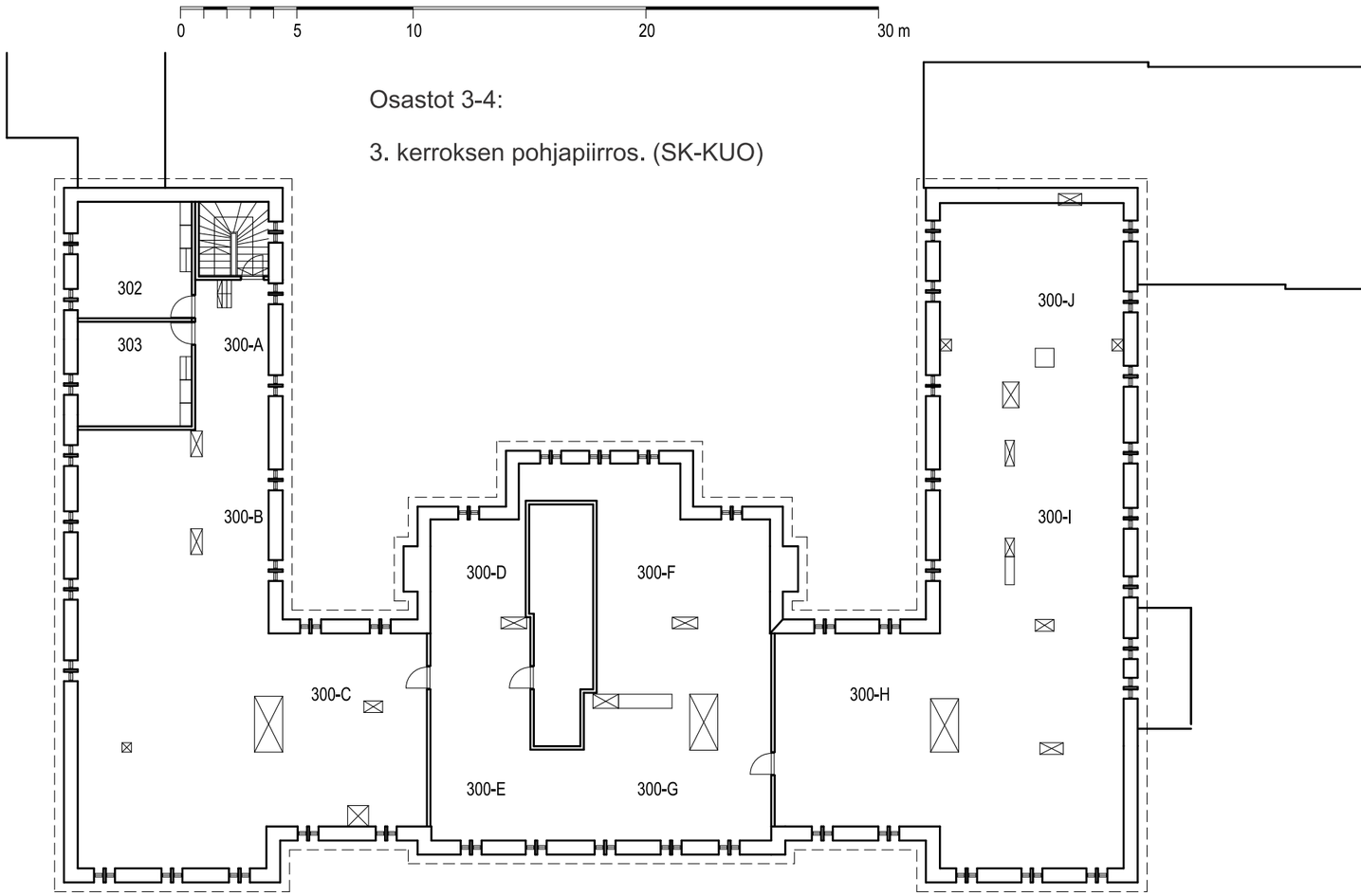

300 I Ullakko. *Vesikaton runkorakenne ja säilyneet piiput ovat alkuperäisiä. Mineraalivillaeristys ja IV-kanavisto 1990-luvulta.*

236 Ullakko. *Siipiosassa vesikatto runkorakenteineen on uusittu. Alkuperäisiä hormisto- ja on osittain purettu. Yläpohjassa on alkuperäinen ratakiskojen varaan tehty kappaholvaus. Alkuperäiseen rakenteeseen kuuluu myös hirsipalkkeja.*

300 J Ullakko. *Alkuperäinen hormi ulkoseinällä.*

300 b Ullakko. *Todennäköisesti korjaustöihin liittyviä merkintöjä .*

300 c Ullakko. *Alkuperäinen ilmanvaihtojärjestelmään kuulunut imupiippu.*

300 c Ullakko. *Imupiipun alkuperäinen luukku.*

300 c Ullakko. *Alkuperäinen ilmanvaihtojärjestelmään kuulunut imupiippu.*

300 c Ullakko. *Imupiipun huoltoluukku.*

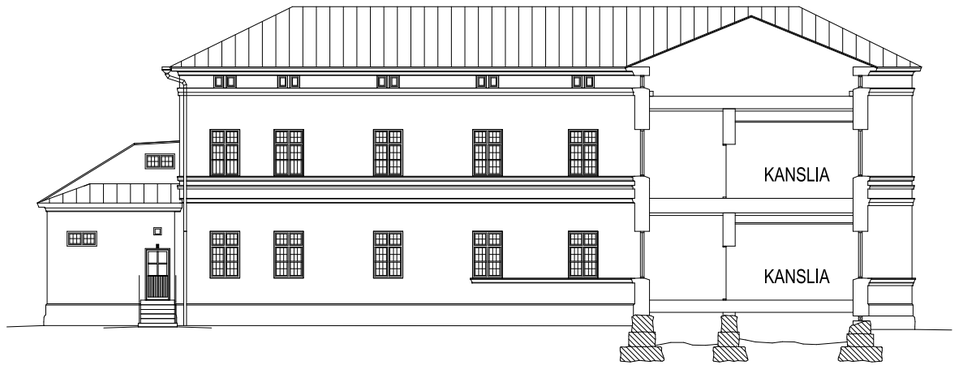

LEIKKAUS B - B
JULKISIVU SISÄPIHALTA ETELÄÄN

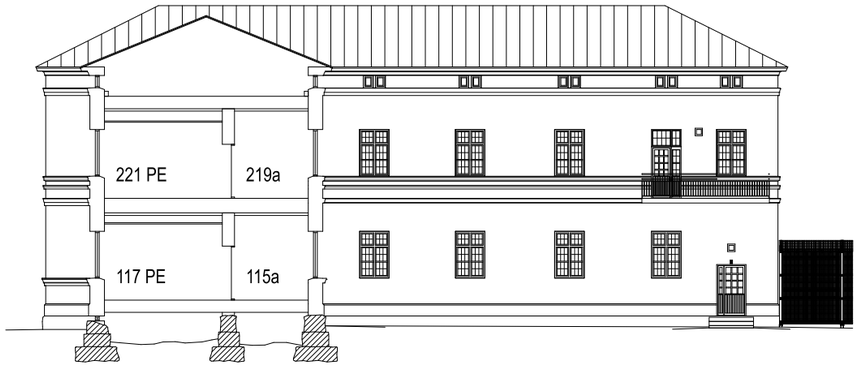

LEIKKAUS A - A
JULKISIVU SISÄPIHALTA POHJOISEEN

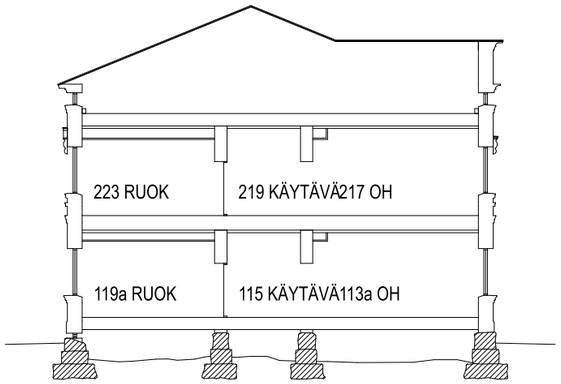

LEIKKAUS C - C

Osastot 3-4: leikkauspiirustuksia (SK-KUO)

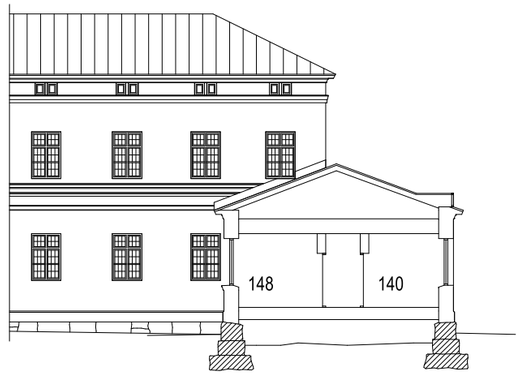

LEIKKAUS D - D

217 Olohuone. *Pleskelutila avautuu keskikäytävälle.*

300 B Ullakko. *Kattorakenne ja piiput alkuperäisiä.*

133 Porras. *Betonirakenteinen porras 1960-luvulta.*

DETALJEJA

300 a Ullakko. *Alkuperäinen ikkuna.*

300 a Ullakko. *Alkuperäinen porras.*

130 Porras. *Alkuperäinen puurakenteinen porras on osittain peittyneenä uusiin pintarakenteisiin.*

133 Porras. *Betonirakenteinen porras 1960-luvulta.*

104 Potilashuone. *Ovilistoitusta vastaava koristemaalaus 1990-luvulta.*

203 Potilashuone.

157 a Eristys.

212 Eristys. *Oven salvat ja ikkuna.*

147 Pesuhuone. *Huolellisesti viimeisteltyjä laatoituksia 1990-luvulta. Liittymissä on käytetty muotokappaleita*

Naisten osasto III alkuperäisessä hahmossaan 1900-luvun alkukymmenillä. Vasemmanpuoleisessa kuvassa näkyvä kuusiaita poistettiin 1980-luvulla, kun uutta terapiarakennusta alettiin rakentaa. (NIUSK)

302199. Toimistorakennus

Valmistumisvuosi, suunnittelija, suunnitelmien päiväys

1909 (Magnus Schjerfbeck/ YRYH; luonnokset 1905, KA:ssa olevissa toteutuspiirustuksissa ei signeerausta eikä päiväystä, mutta todennäköinen suunnittelija on Schjerfbeck).

Rakennustapa ja tekniikka

Rakennus on tehty luonnonkivisten perusmuurien varaan. Ulkoseinät ja kantavat väliseinät ovat massiivisia tiiliseiniä, jotka on rapattu molemmin puolin. Välipohjat kellarin ja 1. kerroksen välillä ovat pääosin kappaholveja eli ne on muurattu tiilestä ratakiskojen tai vastaavien teräspalkkien varaan. Muutoin väli- ja yläpohjissa kantavana rakenteena on puupalkit. Vesikaton kantavat rakenteet ovat puuta, katteena saumattu pelti.

Potilashuoneiden alkuperäinen lämmitysjärjestelmä oli suunnitelmien mukaan pääasiassa ilmalämmitys. Kellarissa olleesta kattilahuoneesta johdettiin putkistot ns. lämpökamareihin, joista lämmitetty ulkoilma siirtyi painovoimaisesti kanavia pitkin huoneisiin (kts. lähemmin luku ”Rakennustavoista ja tekniikasta”). Rakennuksen eteläpään huoneissa oli piirustuksen mukaan radiaattorilämmitys, mikä toteutettiin höyrykeskuslämmityksenä. Kun rakennusta 1930-luvun lopulla korotettiin, myös kaikkiin alakerran huoneisiin tuli patterilämmitys ja höyrykeskuslämmitys korvattiin matalapaineisella vesikeskuslämmityksellä.

1930-luvun korotus noudattaa rakenteiltaan alkuperäistä rakennustapaa. Myöhemmissä korjauksissa kantaviin rakenteisiin on tehty joitakin muutoksia (kts. lähemmin kohta Peruskorjaus ja muutosvaiheet).

Arkkitehtuurin luonnehdinta

Rauhattomille naisille tarkoitettu 20-paikkainen paviljonki eli naisosasto **III** on lähtökohdiltaan jugendtyylinen kivirakennus. Alun perin vain rakennuksen eteläpääty oli kaksikerroksinen. Toisen kerroksen laajennusosa on tehty vuonna 1936. Laajennuksen myötä rakennuksen jugendilme sekoittui pelkistyneempään rationaaliseen arkkitehtuuriin (kts. myös luku Niuvanniemen rakennusten arkkitehtuurista).

Magnus Schjerfbeckin piirtämät ensimmäiset luonnokset rakennuksesta on päivätty 28.4.1905. **I**lmeisesti silloinen ylilääkäri Albert Björkman vaikutti osaltaan siihen, että suunnitteluvaiheessa rakennuksen muoto muuttui (Vuorio 2010, 72). Toteutuneissa piirustuksissa ei ole päiväystä, mutta myös ne mitä ilmeisimmin on laatinut

Magnus Schjerfbeck).

Alkuperäinen huonejärjestys:

Rakennuksen pääkerroksessa oli alun perin tilat 20 naispotilaalle. Rakennuksen eteläpäädyssä olivat lääkärille ja ylihoitajattarelle varatut huoneet sekä keittiö, eteistilat, wc ja kaksi tarvikevarastoa. Eteistilasta oli kulku päivähuoneeseen, josta avautui ikkunat sairaalan keskuspihan suuntaan. Päivähuoneen itäseinällä oli hoitajan huone sekä yksi potilaalle tarkoitettu erillishuone. Päivähuoneesta oli kulku rakennuksen keskiosassa sijaitseviin potilashuoneisiin. Keskiosassa oli kaksi suurta potilashuonetta, joista toisessa oli tilat yhdeksälle potilaalle ja toisessa kuudelle. Kuuden potilaan huoneen vieressä oli kahden potilaan pienempi huone. Yhdeksän hengen potilashuoneesta oli kulku rakennuksen koillisnurkassa sijaitsevaan potilaalle tarkoitettuun erillishuoneeseen ja lisäksi wc-huoneeseen ja ”pidennettyjen kylpyjen huone” (prolongerade bad). Pitkäkestoiset kylvyt olivat mielisairaalojen yleinen hoitomuoto 1900-luvun alkupuolella (Vuorio 2010, 73). Huoneessa oli seitsemän kylpyammetta. Lisäksi yksi kylpyamme oli omassa huoneessaan suuren kylpyhuoneen vieressä. Suuresta kylpyhuoneesta oli kulku eteishuoneeseen, josta pääsi yhden erillisen kylpyhuoneen lisäksi wc-huoneeseen, eristyshuoneeseen, kuivaushuoneeseen ja yhteen potilaalle tarkoitettuun erillishuoneeseen. Rakennuksen kellarikerroksessa oli kaksi puukellaria, kattilahuone, kaksi niin sanottua lämpökamaria ja pölynerotteluhuoneet raittiin ilman sisäänotossa. Kattilahuoneeseen oli kulku rakennuksen koilliskulmasta. Muihin kellarihuoneisiin ei ole merkitty käyttötarkoitusta. Eteläpäädyn kellarihuoneisiin oli kulku isosta puukellarista. Rakennuksen toisessa kerroksessa oli kolmessa huoneessa asuintilat kuudelle hoitajalle.

Peruskorjaus- ja muutosvaiheet

Rakennuksen korotus 1936 (Ragnar Wessman/ Lääkintöhallituksen rakennustoimisto, 1936):

Vuonna 1936 rakennuksen toista kerrosta laajennettiin koko ensimmäisen kerroksen alalle. Toiseen kerrokseen tehtiin asuinhuoneita sairaalan henkilökunnalle. Yhden hengen asuinhuoneita tehtiin 12 lisää. Keittiö, wc ja pesu- ja kylpyhuoneet olivat yhteisiä. Keittiön viereen sijoitettiin seurusteluhuone.

Vuonna 1946 tehtiin pohjoispäätyyn ovi, josta oli kulku ensimmäisessä kerroksessa sijaitsevaan puusepän verstaaseen.

Potilashuoneet poistettiin rakennuksesta vuonna 1948 ja tilat muutettiin potilaiden työtiloiksi ja verstaiksi. Myös kellarin tilat otettiin verstaiden käyttöön.

1960-luvun lopulla rakennus korjattiin työterapian käyttöön. Ensimmäiseen kerrokseen tehtiin puutyöhuone 10-12 potilaalle, verhoilu ja huonekalujen kunnostushuone 2-3 potilaalle, harja-, rottinki- ja punontatyöhuone 14-18 potilaalle, verkkojen pauloitushuone 6-8 potilaalle ja kirjansidonta- ja kehystyshuone 4-5 potilaalle. Lisäksi ensimmäiseen kerrokseen tehtiin työnjohtajan huone. Toiseen kerrokseen tehtiin naispotilaiden työtilat. Ompelusaliin sijoitettiin 8-10 ompelukonetta. Lisäksi tehtiin työsali sukkien parsijoille ja neulojille sekä kutomosali. (Vuorio 2011, 53) 1960-luvun muutostöissä on todennäköisesti tehty jotain muutoksia, esimerkiksi väliseiniä on voitu poistaa. 1960-luvun muutosvaiheesta ei ollut tätä selvitystä varten käytettävissä piirustusaineistoa.

Peruskorjaus vuonna 1985 (arkkitehdit Vilhelm Helander ja Juha Leiviskä, 1985):

Vuoden 1985 peruskorjauksessa ensimmäisen kerroksen eteläpäätyyn tehtiin papin, parturin ja hammaslääkärin vastaanottotilat. Rakennuksen keskiosaan tuli taideterapiahuone ja potilaskirjasto. Pohjoispäädyssä oli musiikkikirjasto ja -terapia, lukusali ja siivoustyön tiloja. Pohjoispäätyyn 1940-luvulla lisätty ovi muutettiin takaisin ikkunaksi. Toiseen kerrokseen tehtiin toimistotiloja, esimerkiksi taloudenhoitajan, kirjanpitäjän toimistonhoitajan, sihteerin, potilasvarojen hoitajan ja palkkatoimiston tilat. Lisäksi toisessa kerroksessa oli monistamo, lähetin huone, kokoushuone, kahvio, käsiarkisto ja osaston avustajien huoneita.

Kantavat rakenteet säilyivät 1980-luvun peruskorjauksessa pääosin ennallaan, vaikka huonejakoja jonkin verran muutettiinkin. Väliseiniin tehtiin uusia aukkoja betonipalkkeineen ja vanhoja suljettiin muuraamalla. Jossakin kohdassa puurakenteinen välipohja korvattiin teräsbetonisella. Uudet väliseinät ovat yleensä rankarakenteisia kipsilevyseiniä.

Käyttöhistorian pääkohdat

Rakennus tehtiin naispotilaiden tiloiksi. Rakennus tunnettiin naisosasto **III** -nimisenä. Vuonna 1936 rakennusta korotettiin toisella kerroksella, joka tehtiin henkilökunnan asuinhuoneiksi. Vuonna 1949 potilastilat muutettiin työtiloiksi ja verstaiksi (Vuorio 2011, 21). 1960-luvun lopulla rakennus muutettiin työterapian käyttöön.

Vuoden 1985 peruskorjauksessa tiloja muutettiin toimistokäyttöön. Nykyisin rakennus on kokonaan toimistokäytössä.

Nykytilan arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Hieman varsinaisista sairaalarakennuksista erillään sijaitseva rakennus poikkeaa arkkitehtuuriltaan vanhemmista rakennuksista ja antaa näin oman tyylikerroksensa Niuvanniemen historialliseen rakennuskokonaisuuteen. Toiminnalliselta kannalta rakennus on edelleen kiinteä osa sairaalan kokonaisuutta. Rakennus on ulkonaisesti säilynyt hyvin 1930-luvun lopulla saamassaan asussa.

Sisätiloissa on tehty joitakin väliseinämuutoksia, mutta pääosin huonejako vastaa alkuperäistä / 1930-luvun huonejärjestystä.

Sisätiloissa on säilynyt ylättävänkin paljon rakennusosia ja yksityiskohtia sekä 1900-luvun alun että 1930-luvun rakennusvaiheesta. Näitä ovat mm. eräistä huoneista löytyvät peiliovet listoineen, jalka- ja kattolistat, lautalattiat ja paneelikatot. Lisäksi 1980-luvun laadukkaasti suunniteltu korjausvaihe on tuonut rakennukseen oman kerrostumansa, joka antaa positiivisen lisän kokonaisuudelle.

Arkistotiedot

Kansallisarkisto: Rakennushallituksen arkisto, Helsinki

Senaatti-kiinteistöjen arkisto, Kuopio

Kuopion kaupunginarkisto, Kuopio.

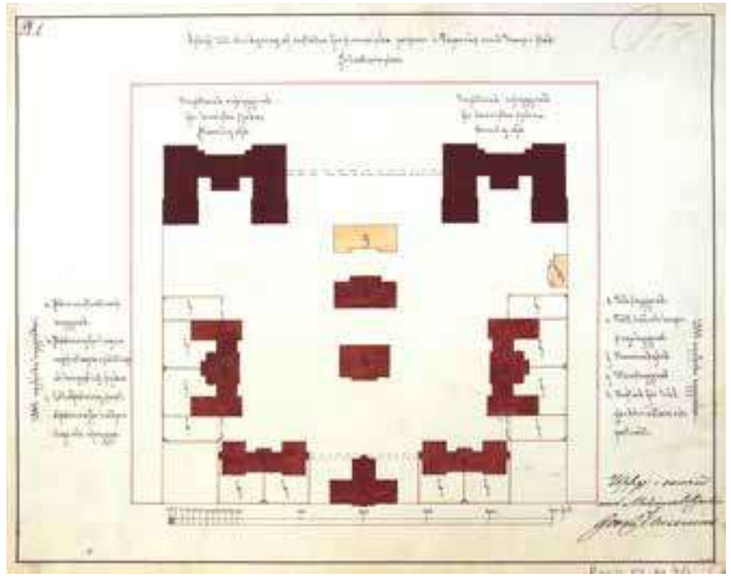

Georg Wileniuksen piirtämä ajoittamaton piirros alueesta. Piirroksessa näkyvät vuonna 1885 valmiina olleet rakennukset: kivirakennukset punaisella ja puurakennukset vaalean oranssilla. Suunnitelmissa olevat Kolmannet nais- ja miespotilasosastot on merkattu tummanpunaisella. Uudet osastorakennukset ovat muodoltaan ja kooltaan samanlaiset. Luonnos on todennäköisesti tehty pian sairaalan 1885 tapahtuneen avautumisen jälkeen. Luonnokseen on merkitty vuonna 1884 rakennetut rakennukset, jotka ovat siis ensimmäisessä rakennusvaiheessa toteutuneet rakennukset. Kun naispotilaiden kolmannen osaston rakentaminen lopulta tuli ajankohtaiseksi, elettiin arkkitehtuurissa jugendaikaa, eikä Wileniuksen luonnostelema rakennus todennäköisesti tuntunut ajanmukaiselta (KA)

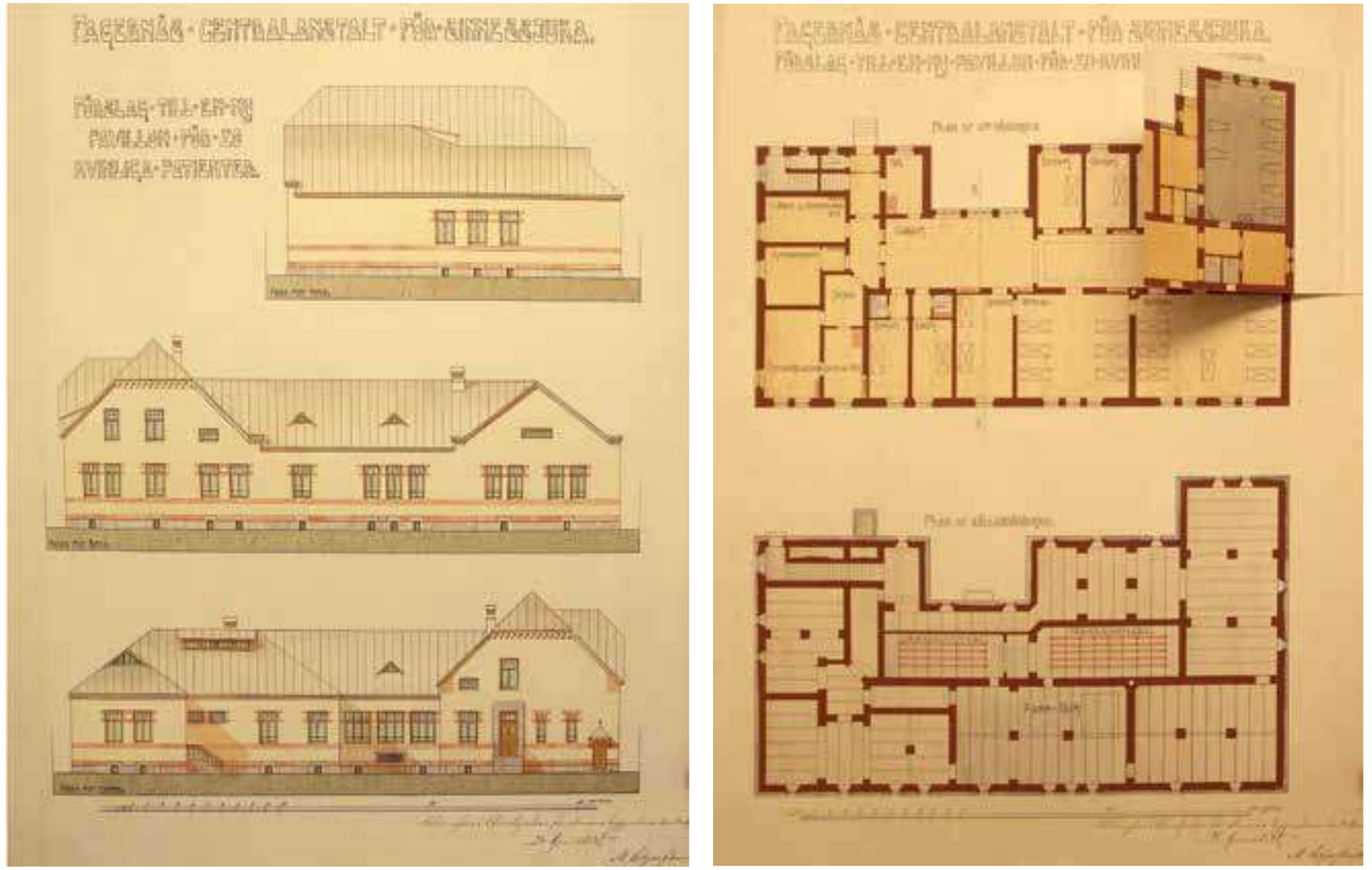

Magnus Schjerfbeckin 1905 signeeraamat julkisivu- ja pohjapiirrosehdotukset uudesta naistenosastosta. (KA)
Ensimmäisen kerroksen pohjapiirroksessa on saranoidulla lapulla esitetty toiseen päähän vaihtoehto tilankäytölle.

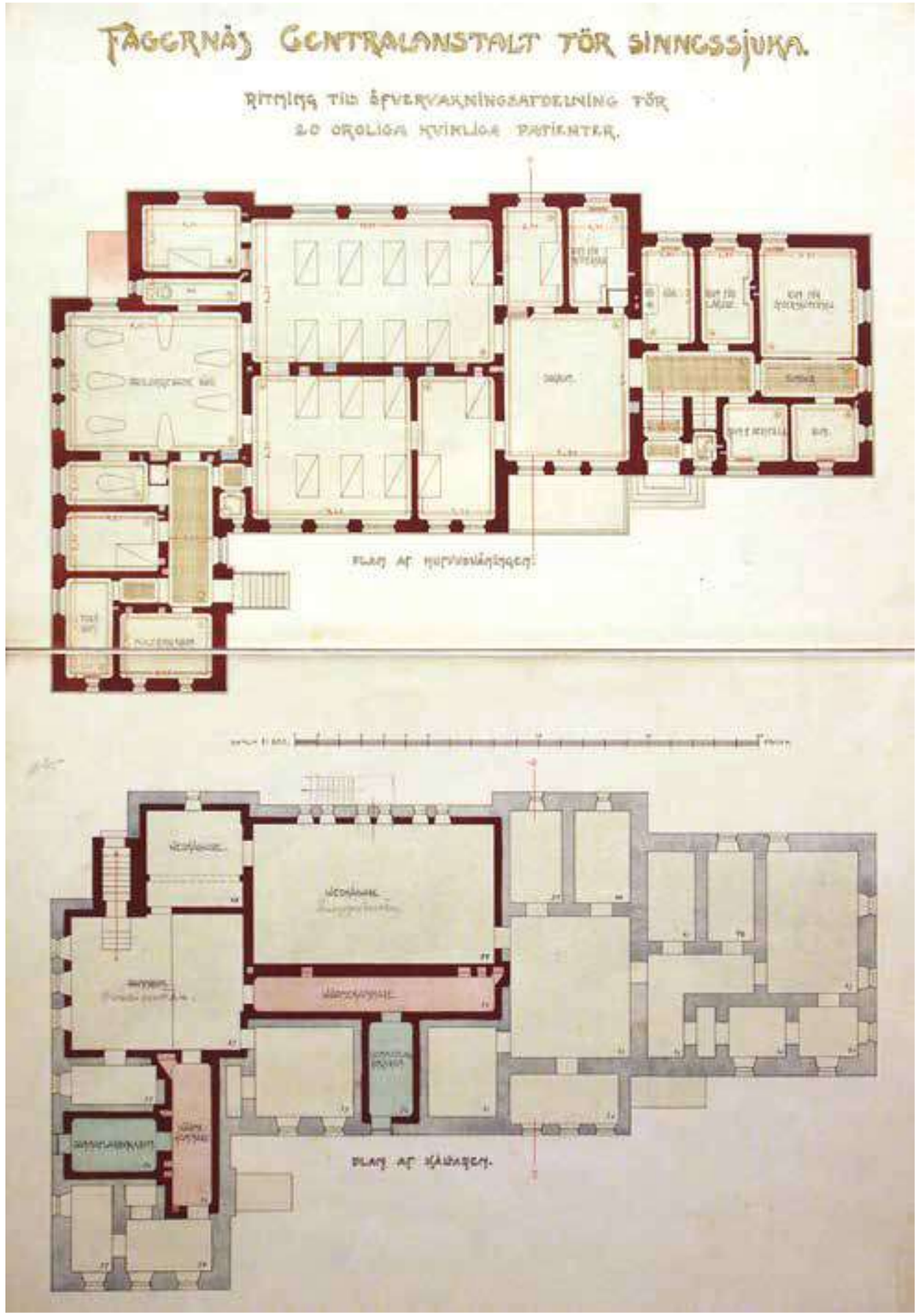

Rakennuksen toteutunut suunnitelma, 1. kerroksen ja kellarin pohjapiirrokset. Suunnittelija todennäköisesti arkkitehti Magnus Schjerfbeck. (KA)

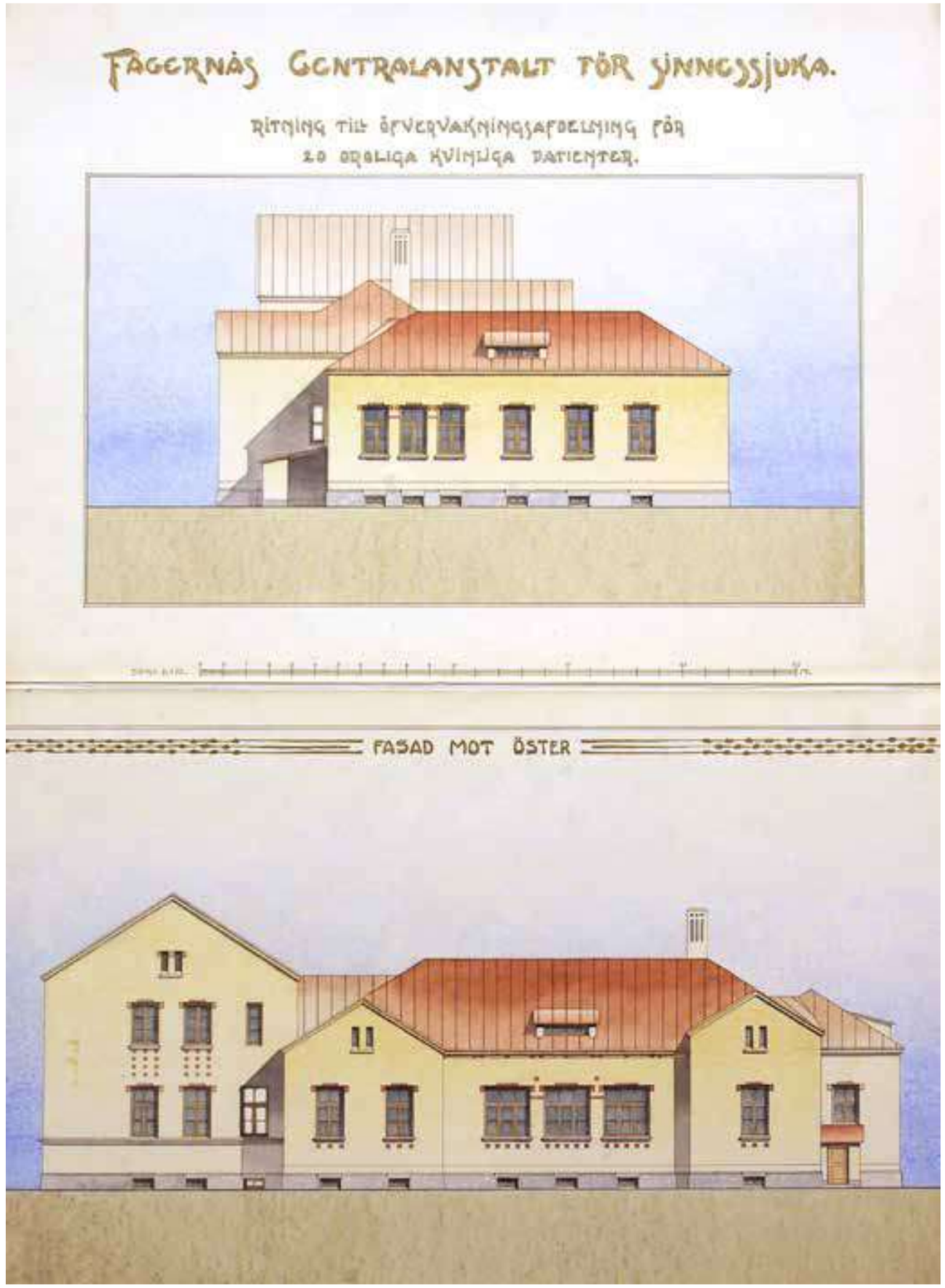

Toteutuneen suunnitelman julkisivupiirustukset pohjoiseen ja itään (KA)

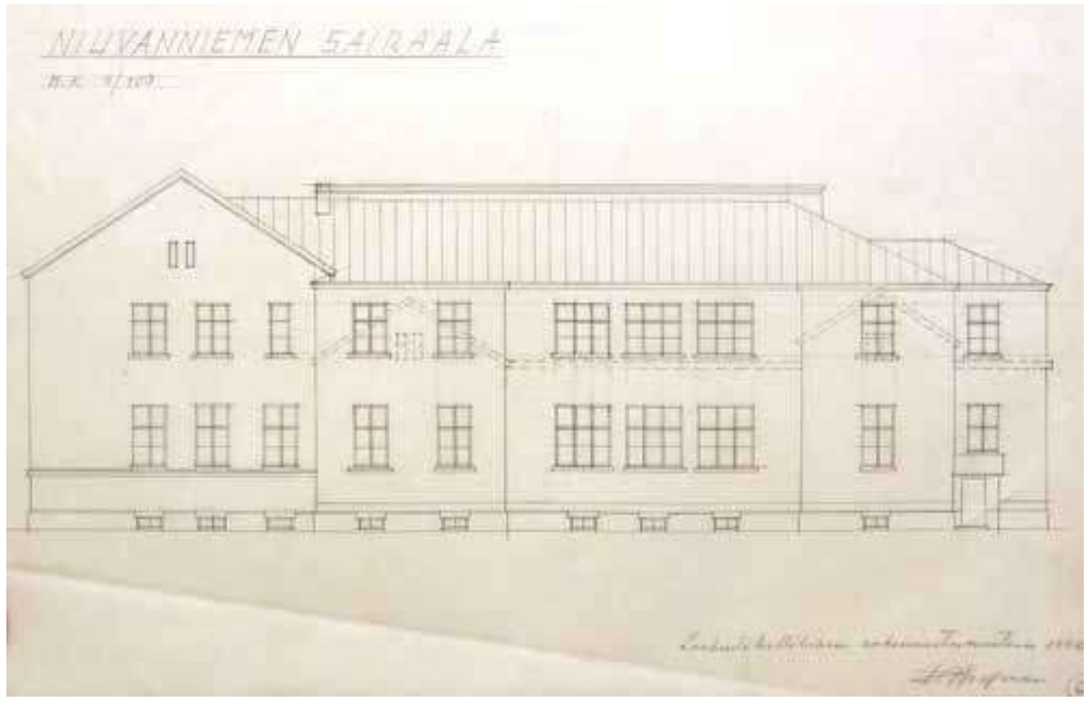

Ragnar Wessmanin laatima rakennuksen itäsivun julkisivupiirustus vuodelta 1936, jossa näkyy kuinka rakennusta korotettiin. Alla toisen kerroksen pohjapiirros. (KA)

Rakennuksen itä- ja pohjoissivut nykyisin. Alla etelä- ja itäsivut.

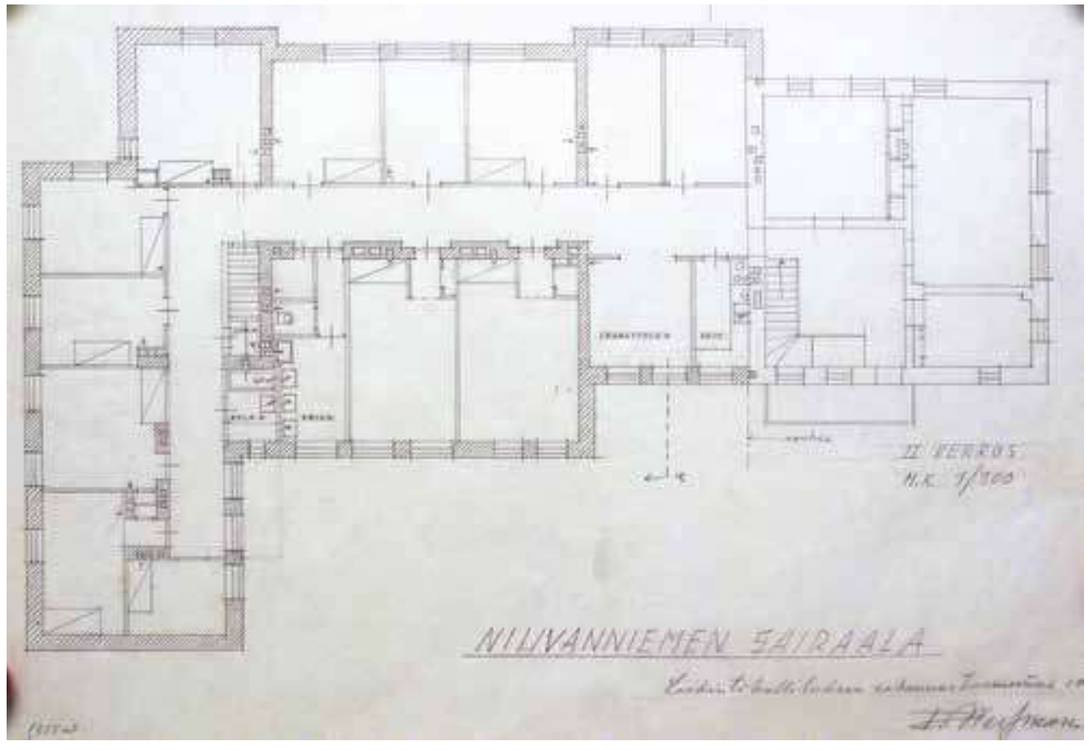

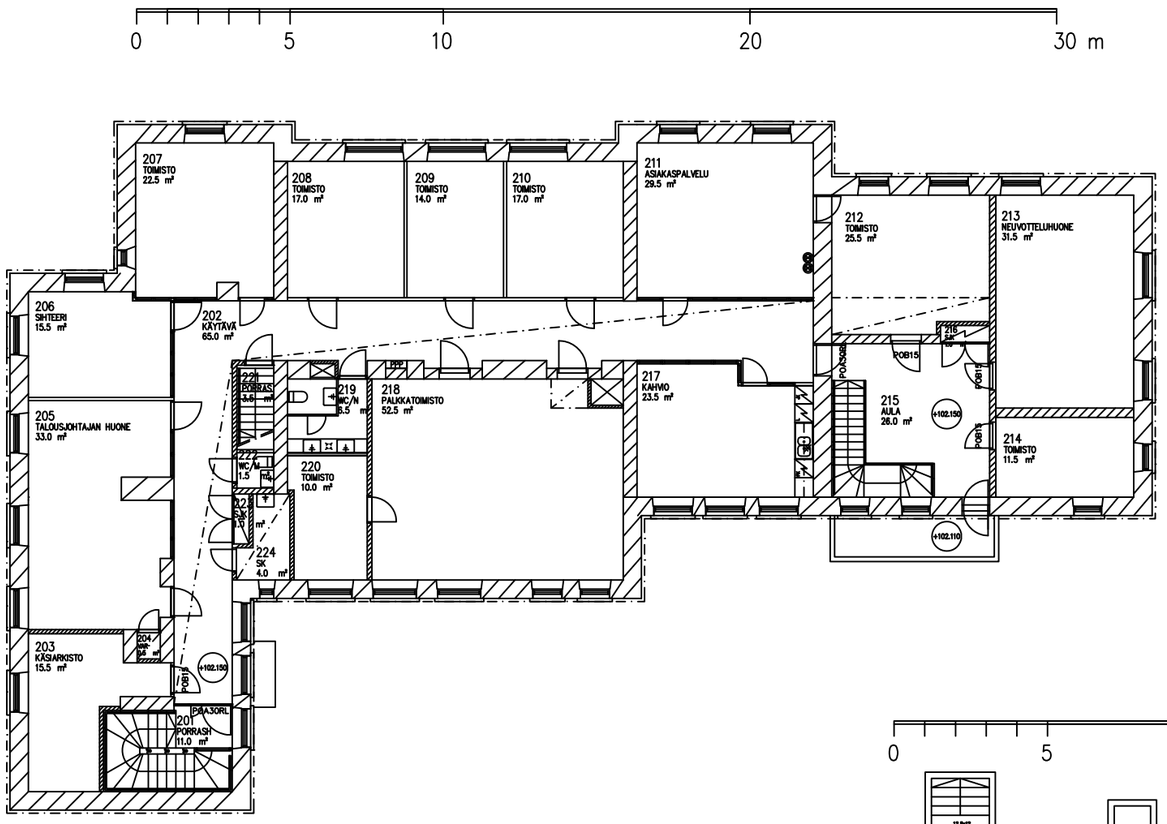
0
5
10
20
30 m
207 TOIMISTO 22.5 m²
208 TOIMISTO 17.0 m²
209 TOIMISTO 14.0 m²
210 TOIMISTO 17.0 m²
211 ASIAKASPALVELU 29.5 m²
212 TOIMISTO 25.5 m²
213 NEUVOTTELUHUONE 31.5 m²
214 TOIMISTO 11.5 m²
215 AULA 28.0 m²
216 1.5 m²
217 KAHVIO 23.5 m²
218 PALKKATOIMISTO 52.5 m²
219 WC/N 6.5 m²
220 TOIMISTO 10.0 m²
221 PORRAS 3.6 m²
222 WC/N 1.5
223 SIIV 1.5 m²
224 SK 4.0 m²
202 KÄYTÄVÄ 65.0 m²
206 SIHTEERI 15.5 m²
205 TALOUSJOHTAJAN HUONE 33.0 m²
203 KÄSIARKISTO 15.5 m²
204 AUL 9.6 m²
201 PORRAS 11.0 m²
P60
P90
P60B15
P60B1
P60B15
P60B1
P60B15
P60B1

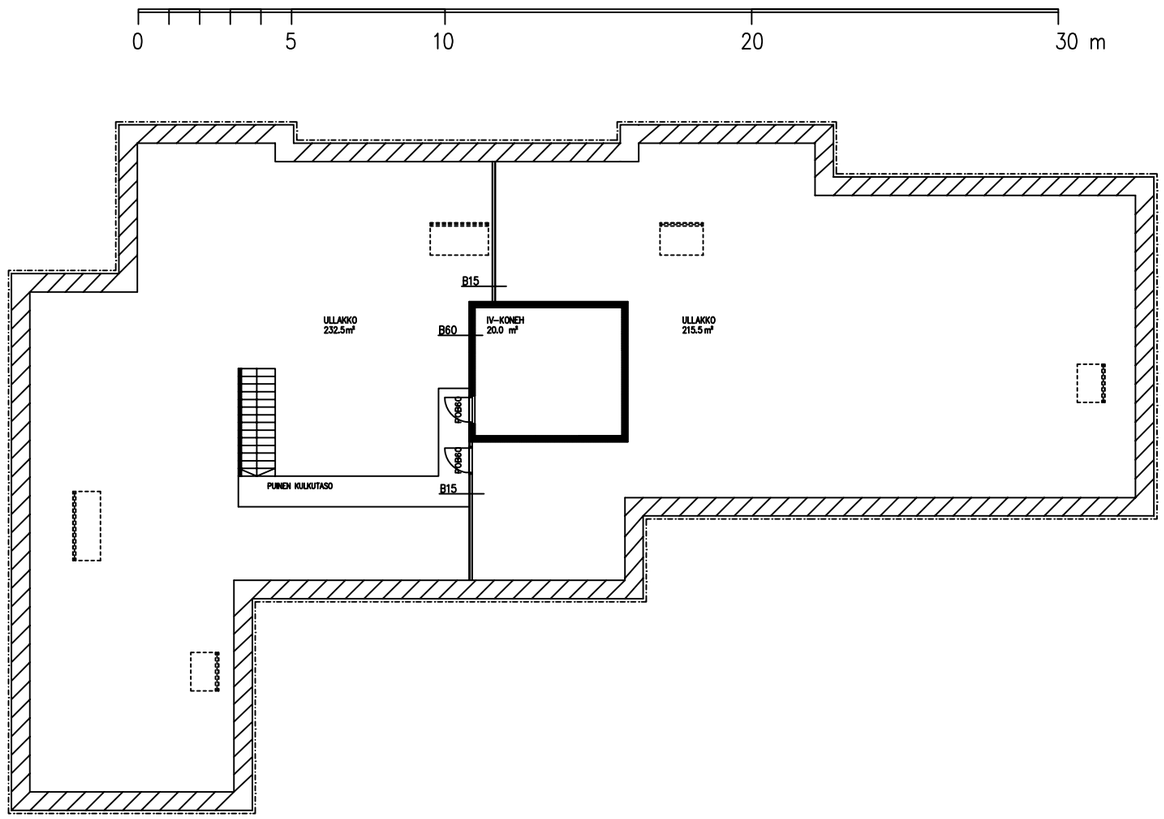

Toimistorakennus: ullakon pohjapiirros. (SK-KUO)

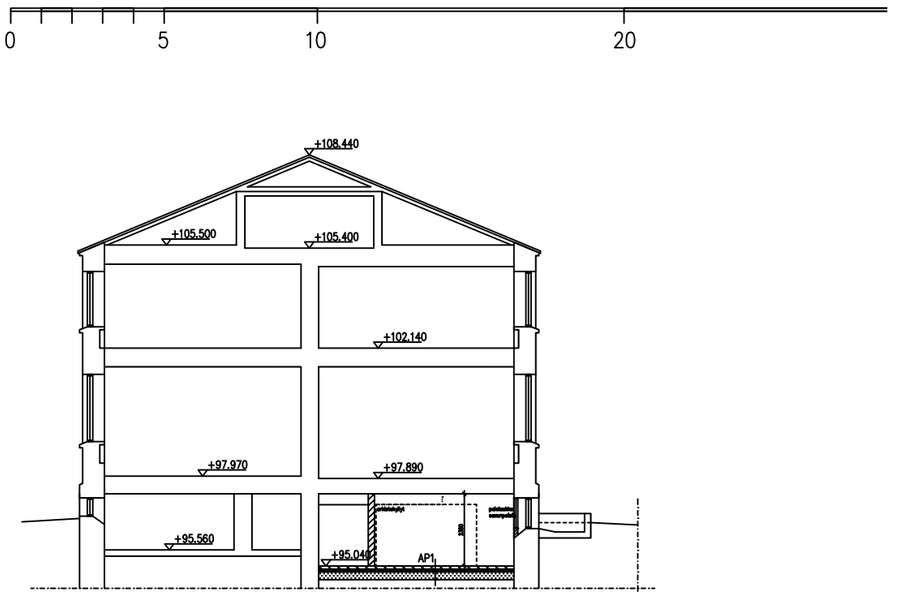

LEIKKAUS A–A 1:50

Toimistorakennus: leikkauspiirustus (SK-KUO)

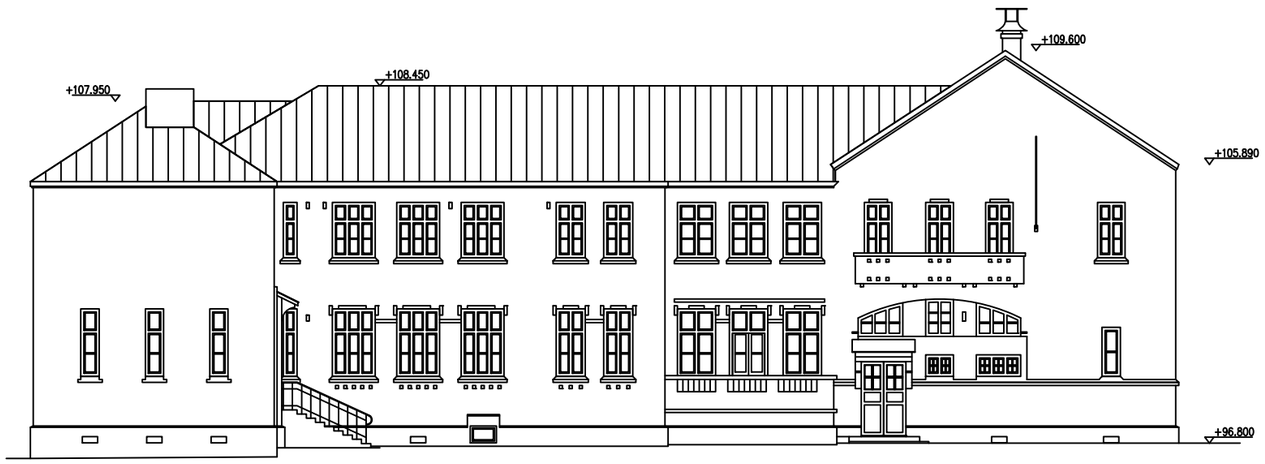

JULKISIVU LÄNTEEN

JULKISIVU ETELÄÄN

1:200

0 5 10 20 30 m

Toimistorakennus: julkisivut (SK-KUO)

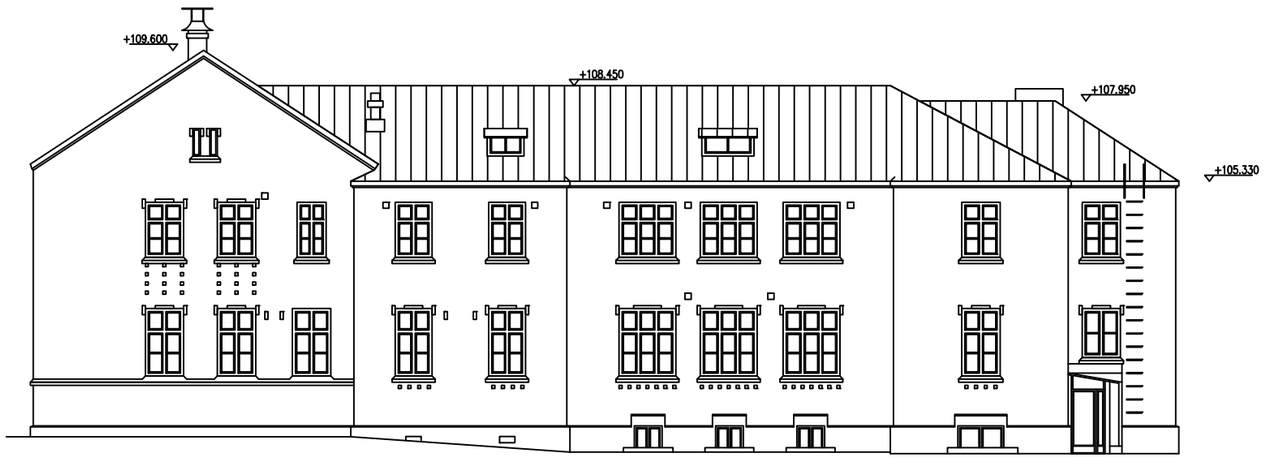

JULKISIVU ITÄÄN

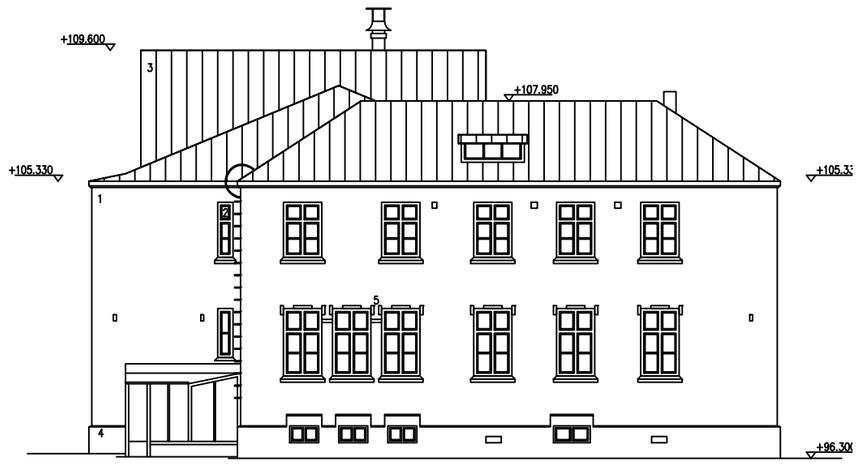

JULKISIVU POHJOISEEN

JULKISIVUMATERIAALIT

1. RAPATTU JA MAALATTU TIILI
2. LASI
3. PELTIKATE
4. GRANIITTISOKKELI
5. TIILIKORISTEET

KELLARIKERROS JA ALAPOHJAN TILOJA

010-1 Alapohja
Alkuperäiset perusmuurit ja ratakiskoihin tukeutuvat kappaholvit. Maapohja on myöhemmin betonoitu.

010-4 Alapohja
Kiviperustuksia on täydennetty tiilestä muuratuilla osilla

010-10 Alapohja
Alkuperäisiä kivi- ja tiilirakenteita.

001-3 Alapohja
Maapohja on betonoitu, seinät ja välipohja on pinnoitettu.

KELLARIKÄYTÄVIÄ JA APUTILOJA

003 Käytävä
Käynti kerroksiin johtavaan porrashuoneeseen. Oikealla nykyinen lämmönjakohuone.

004 Arkisto
Tämän arkiston kautta on käynti arkistoon 009.

005 Eteinen
Arkistoon 009 ja eteiseen 006 johtava käytävä.

005 Eteinen
Käynti arkistotilojen toimistoon vasemmalta.

KELLARIKÄYTÄVIÄ JA APUTILOJA (JATKOA)

010 Huoltokäytävä
Käytävän perällä on käyntiluukku alapohjan tilaan.

010-2 Siivous
Kuvassa taustalla umpeen muurattu alkuperäinen oviaukko.

ARKISTO

005 Eteinen
Käynti arkistotilojen toimistoon.

008 Toimisto
Kuvassa taustalla ovi arkistohuoneeseen 009.

ARKISTO (JATKOA)

009 Arkisto.

009 Arkisto.
Alkuperäinen alapohjan kappaholvirakenne on muutettu teräsbetonirakenteeksi.

006 Eteinen
Avoporras on katettu ja lasitettu 1990-luvulla.

007 WC
Kunnostettu 1990-luvulla.

120 Neuvonta
Alkuperäinen puinen ikkunapenkki. Puisia ikkunapenkkejä on säilynyt muuallakin rakennuksessa.

117 Eteishalli
Henkilötoimiston ja ATK-luokan sisäänkäynnit. Alkuperäisiä väliovia listoituksineen. Ovien heloitusta on muutettu eri aikoina. Alkuperäinen väritys ei ole ollut valkoinen. Korjausmaalauksissa vanhoja maalikerroksia ei ole poistettu kokonaan, joten säilyneiltä alueilta on mahdollista selvittää sisävärityksen vaiheita.

117 Eteishalli
Alkuperäinen väliovi johtaa nykyisin wc-tilaan. Oven vuorilista on lattiaa vastaan päätetty erilliseen muotokappaleeseen. Aihe toistuu muuallakin säilyneissä väliovissa.

124 Välinehuolto
Hammashoidon välinehuollon tila. Tilassa on säilynyt alkuperäinen paneelikatto listoituksineen ja alkuperäiset ikkunat.

1. KERROS, KÄYTTÖTARKOITUSTEN MUUTOKSIA

107 Toimisto
Tilamuutos alunperin kylpyhoitojen tilaan.

113 Henkilötoimisto
Alunperin päivähuoneena olleeseen tilaan on seinäkkeillä erotettu työ- ja neuvottelupisteitä.

120 Neuvonta
Porrashuoneesta ikkunaseinällä erotettu toimistotila. Ilmanvaihto on 1990-luvulla toteutettu tähän tilaan avokanavistolla. Sisäkaton panelointi ja kattolistoitus ovat alkuperäisiä.

117 Eteishalli
Yhtenäistilasta on kalusteseinäkkeillä erotettu työpisteitä. Teräsprofiili-ikkunaovet 1990-luvulta. Oven lasitus sileää rautalankalasia.

121 Porrashuone
Pääsisäänkäynti. Ulko-ovet ja puurakenteinen porras ovat alkuperäisiä. Teräsprofiili-ikkunaovet 1990-luvulta.

101 Porrashuone
Alkuperäisen sivusisäänkäynnin yhteyteen 1990-luvulla tehty uusi portaikko. Toimistotilat on erotettu portaikosta teräsrakenteisella ikkunaseinällä.

201 Porras
Uusi porrashuone sijoitettiin 1990-luvulla alunperin erityshuoneena alakerrassa olleeseen tilaan.

215 Aula
Ikkunaovi 1990-luvulta toimistosiiven käytävään 202.

215 Aula
Pääsisäänkäyntiin liittyvä keskeinen aulatila. Aulasta on käynti toimistosiiven käytävään, kahteen toimistohuoneeseen, kokoushuoneeseen ja lääkärin huoneeseen.

202 Käytävä
Teräsrakenteinen ikkunaovi 1990-luvulta porrashuoneeseen 201.

202 Käytävä
Toimistosiiven käytävään henkilökunnan kahviosta avautuva väliseinäikkuna 1990-luvulta.

202 Käytävä
Teräsrakenteinen ikkunaovi 1990-luvulta aulaan 215

219 WC-N
Tilamuutos 1990-luvulla.

205 Talousjohtaja
Tila on muodostettu huoneita yhdistämällä.

206 Sihteeri.

217 Kahvio
Alkuperäiset sisäkaton ja lattian laudoitukset. Kalusteet ja valaisimet 1990-luvulta.

217 Kahvio
Tilamuutos 1990-luvulta. Yksityiskohtaisesti suunniteltu ikkunaväliseinä käytävään 202. Kahviotilaa on laajennettu käytävään ”erkkerinä”. Kahvion lautalattia ja sisäkaton panelointi ovat alkuperäisiä eli vuodelta 1936.

213 Neuvotteluhuone
Alkuperäinen peiliovi.

214 Toimisto
Tilassa on säilynyt alkuperäinen sisäkatto listoituksineen, väliovet listoituksineen ja lautalattia. Komerossa myös alkuperäinen jalkalistoitus on säilynyt (muualta rakennuksessa ei ole havaittu; kuva alla oik.).

212 Toimisto
Alkuperäinen komeron ovi.

218 Palkkatoimisto
Laakaovimalli 1950-60 luvulta. Ovilevyn kehyksen detaljointi on tehty harkitusti: sisäpuolella on ura (kuva keskellä), ulkopuolella peiliosa on hieman upotettu (kuva oik.).

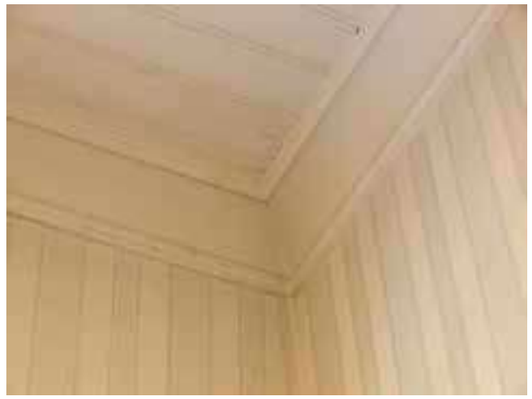

212 Toimisto.

213 Neuvotteluhuone.

214 Toimisto.
Alkuperäinen hormi on kierretty listoituksella.

214 Toimisto.
Huolellinen listoitus komerossa

ULLAKKO

303 Ullakko
Keskeinen ullakon osa. Taustalla Porras 221, kulkusilta johtaa IV-konehuoneeseen 304.
Vesikaton runkorakenteita muutettiin tai uusittiin vuonna 1936, kun rakennusta osin korotettiin.

221 Porras
Katon muutostyön yhteydessä 1936 tehty porras ullakolle. Rakenteissa on käytetty purkutavaraa.

Portaan taitoksessa on osa alkuperäistä hormistoa, jonka yläosa on purettu.

303 Ullakko
Alkuperäisen katon osaan tukeutuvana on tehty vesikaton korotus vuoden 1936 muutostöissä. Alkuperäistä kattopellitystä on säilynyt rakenteessa.

303 Ullakko
Rakennusta korotettaessa vanhoja rakenteita on purettu ja osittain käytetty hyväksi muutettuina.

Alkuperäisestä kattotuolista on kitapuu poistettu, orsi on käytetty korotetussa kattorakenteessa.

Alkuperäisestä kattotuolista on katkaistu kitapuu, jonka liitos on ollut lovettu ja naulattu. Vanhasta katosta otettu yläpaarre on sidottu uudella vaakasiteellä ja liitokset tehty naulaamalla.

Alkuperäisesten kattotuolien orsia on käytetty uudelleen korotetussa kattorakenteessa. Välipohjaan tukeutuvat vinotuet on tehty korotustyössä; kolottu puskuliitos ja naulaus.

304 IV-konehuone
1990-luvulla ullakon tilaan tehty laitetila. Tila on poikkeuksellisen matala vanhan kattorakenteen takia.

Rakennuskohtaiset selostukset / muut rakennukset

Raportin tässä osassa on perustietoja alla olevan luettelon rakennuksista. Lyhyen selostuksen ja valokuvien ohella rakennusten muutosvaiheista esitetään mahdollisuuksien mukaan piirustuksia.

Luettelo esiteltävistä rakennuksista

(suluissa Senaatti-kiinteistöjen rakennusnumero)

- Osastot 5-6 (302195)
- Hallintorakennus (302196)
- Osastot 9-10 (302197) ja Osastot 7-8 (302198)
- Tekninen huolto (302200)
- Potilassauna (302201)
- Ravintokeskus (302202)
- Jääkellari (302203)
- Kiikkukangas, asuinrakennus (302206) ja ulkorakennus (302205)
- Hoitotyön toimisto (302207)
- Asuinrakennus A (302209)
- Asuinrakennus B (302210)
- Asuinrakennus E (302211)
- Osastot 11-13 (302213)
- Asuinrakennus D (302214)
- Asuinrakennus R (302229)
- Pesulanranta (302230)
- Pesunlanranta, aitta (302231)
- Asuinrakennus P (302233) ja ulkorakennus (302234)
- Puutarha: vanha (302235), uusi (302232) ja taukotupa (302254)
- Asuinrakennus L (302246), huoltorakennus (302247) ja saunarakennus (302227)
- Salirakennus (302251) ja Terapiarakennus (302252)
- Autotalli (302253)
- Pumppuhuone (309001)
- Nuoriso-osasto (316093)

Osastot 5-6 (302195)

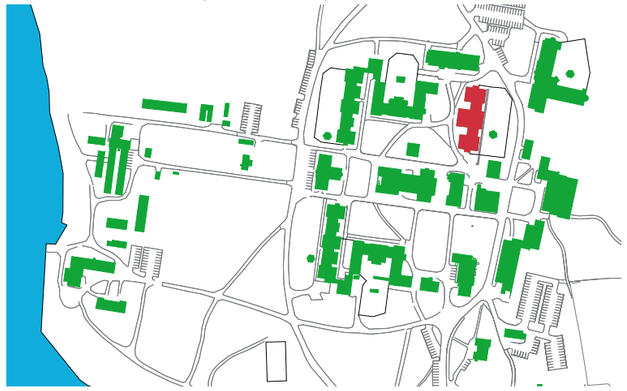

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1888-1892 (Georg Wilenius/ YRYH, 1888)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Peruskorjaus 1955.

Peruskorjaus 1989 (Pentti Toivanen/ Arkkitehtitoimisto Pentti Toivanen, 1988-89)

Julkisivuremontti 2004.

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Osa sairaalan keskeistä rakennusryhmää. Ulkoasu säilynyt olennaisilta osiltaan alkuperäisenä. Sisätiloissa tehty muutoksia eri vaiheissa, mutta esim. huonejako on pääosin alkuperäinen.

Rakennuksen länsisivu ilmeisesti 1880-1890-luvuilla. Alemmassa kuvassa rakennuksen pääovi lähiympäristöineen aivan 1900-luvun alussa. (NIUSK)

Rakennuksen itäsivua ja pohjoispääty.
Alla rakennus kaakosta nähtynä.

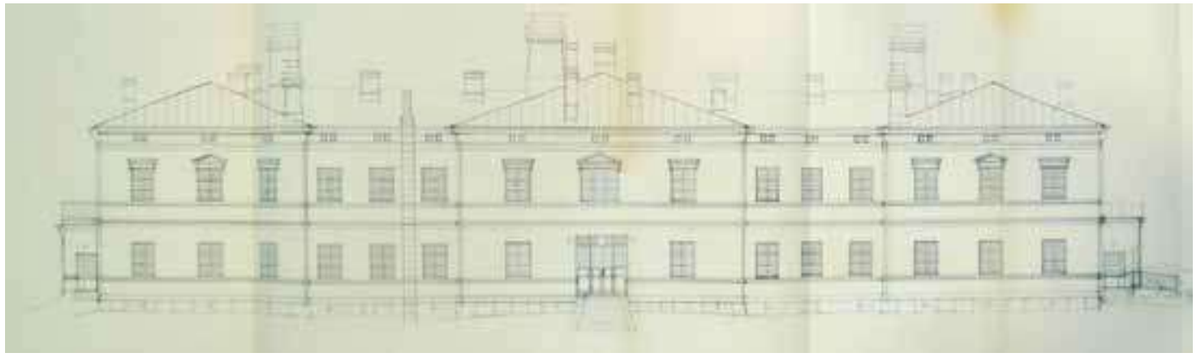

Rakennuksen länsisivun piirustus vuodelta 1988. (Arkkitehtitoimisto Pentti Toivanen, SK-KUO)

Länsisivulla oleva rakennuksen pääovi. Ovi on uusittu kokonaan 1960-luvulla, mutta noudattaa jäsentelyltään alkuperäistä mallia.

Hallintorakennus (302196)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1884 (Georg Wilenius/ YRYH, 1881)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Muutoksia 1890-luvulla (Werner Polón/ YRYH)

Peruskorjaus 1968-1969 (Kyllikki Syväranta/ RH, 1968).

Peruskorjaus 1994 (Arja Liukkonen, Rakennussuunnittelutoimisto Nylund Oy)

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Osa sairaalan keskeistä rakennusryhmää. Ulkoasu säilynyt olennaisilta osiltaan alkuperäisenä. Sisätiloissa tehty muutoksia eri vaiheissa. Etenkin 2. kerroksen huonejakoa on muutettu huomattavasti (mm. entinen kirkkosali on jaettu toimistohuoneiksi).

Yllä Hallintorakennuksen pääfasadi joskus 1900-luvun alkupuolella. (NIUSK; osa kuvasta)
Oikeanpuoleisessa kuvassa julkisivu nykyisin.

Sairaalan muista rakennuksista poikkeava piirre on Hallintorakennuksen takasivulla oleva apsis, jolla alunperin oli tärkeä rooli myös sisätiloissa: toisessa kerroksessa siihen sijoittui kirkkosalin alttari, ensimmäisessä apsis oli osa suurta kokoushuonetta. Vasemmalla rakennuksen takasivu apsiksineen 1900-luvun alkupuolen valokuvassa. (NIUSK; osa kuvasta)
Yllä ja oikealla kirkkosali ennen 1960-luvun lopulla tehtyjä muutoksia. (Matti Räsänen, KUHMU)

Rakennuksen itäsivu nykyisin. Huom. Suihkukaivo esiintyy jo 1900-luvun alun vesijohtosuunnitelmissa.

(Hallintorakennus, 302196)

Yllä 1. kerroksen kokoushuone 1900-luvun alkupuolella. (NIUSK)
Alla kokoushuone ennen 1960-luvun lopulla tehtyjä muutoksia.
Kuvissa näkyvät mm. ulkonurkkiin sijoitetut kakluunit, joita varten tehnyt savupiiput näkyvät edellisellä sivulla olevassa vanhassa ulkokuvassa. (valok. Matti Räsänen, KUHMU)
Kokoushuone on tilallisesti nykyisinkin samanlainen kuin alunperin, mutta esim. kakluunit on purettu. Myös on osa nykyisestä kalustuksesta on kuvissa näkyvää vanhaa kalustoa.

Hallintorakennuksen eteläsivut nähtynä kaakosta.

Rakennuksen koilliskulmauksessa oleva ovi avattiin 1960-luvun lopulla tehdyissä muutoksissa.

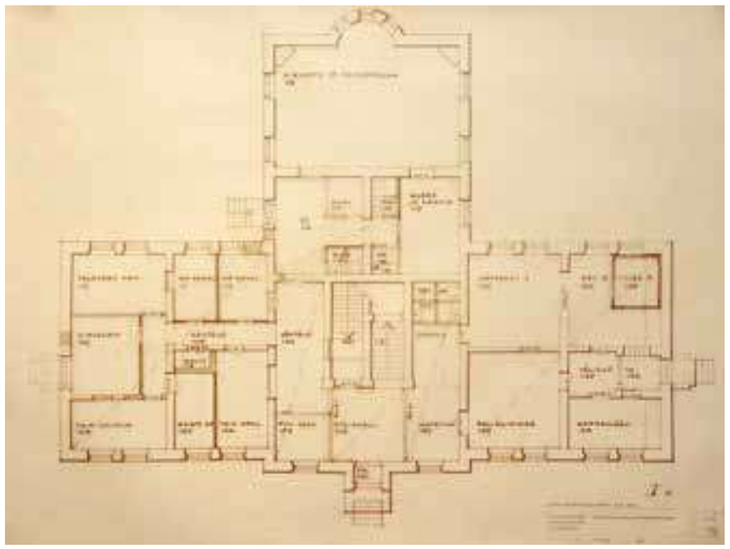

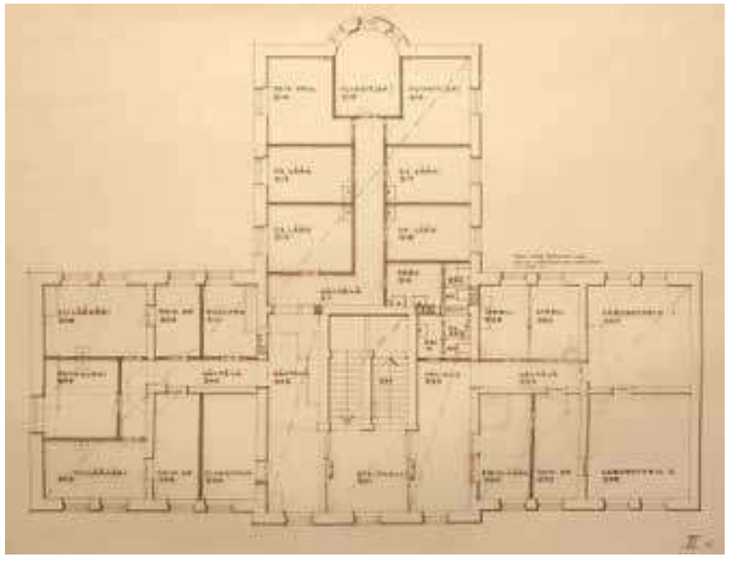

Rakennuksen 1. ja 2. kerroksen muutospiirustukset vuodelta 1968. (arkkit. Kyllikki Syväranta, Rakennushallitus; KA)
Piirustuksissa näkyvät tummempina uudet väliseinät. Suuria huonetiloja jaettiin pienemmiksi etenkin 1. kerroksen pohjoissiivessä (kuvassa vasemmalla) sekä 2. kerroksessa kauttaaltaan, jossa huomattavin muutos oli kirkkosalin jakaminen kahdeksaksi huoneeksi käytävineen.

Osastot 9-10 (302197)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1884 (Georg Wilenius/ YRYH, 1881)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Laajennettiin ja korotettiin 1888-1892 (Georg Wilenius/ YRYH, 1888)

1922 lisähuoneita ullakolle.

Peruskorjaus 1968-1969 (Kyllikki Syväranta/ RH,1968).Julkisivuremontti vuonna 1996.

Peruskorjaus 2002 (Pentti Toivanen/ Arkkitehtitoimisto Pentti Toivanen, 2001).

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Osa sairaalan keskeistä rakennusryhmää. Ulkoasu säilynyt olennaisilta osiltaan alkuperäisenä. Sisätiloissa tehty muutoksia eri vaiheissa, mutta esim. huonejako on pääosin alkuperäinen.

Osastot 7-8 (302198)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1884 (Georg Wilenius/ YRYH, 1881)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Laajennettiin ja korotettiin 1888-1892 (Georg Wilenius/ YRYH, 1888)

Peruskorjaus 1960-1962 (allekirj. rakennuspiirtäjä Gurli Dörge, /RH, 1960)

Peruskorjaus vuonna 1983, jolloin uusittiin sisäpinnat.

Julkisivuremontti vuonna 1996.

Peruskorjaus 2001 (Rakennussuunnittelutoimisto Nylund Oy)

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Osa sairaalan keskeistä rakennusryhmää. Ulkoasu säilynyt olennaisilta osiltaan alkuperäisenä. Sisätiloissa tehty muutoksia eri vaiheissa, mutta esim. huonejako on pääosin alkuperäinen.

Vuonna 1922 osastojen 9-10 ullakolle tehtiin lisähuoneita. Yllä olevan kuvassa näkyy rakennustelineitä ja juuri valmistunut korotusosa. (NIUSK)

Naispotilaille tarkoitetut osastot rakennettiin alunperin erillisiksi, mutta rakennuksen yhdistettiin ja korotettiin 1890-luvun alussa. Vasemmalla rakennukset Hallintorakennuksen viereltä nähtyinä, oikealla rakennusten yhdysosa etelästä. Kuvat 1900-luvun alkukymmeniltä. (NIUSK)

Osasto 9-10 pohjoisesta (keskellä kuvaa).

Oikealla osasto 7-8 lännestä.

Yllä osaston 7-8 itäpäätyä, alla osastojen 9-10 ja 7-8 välinen sola.

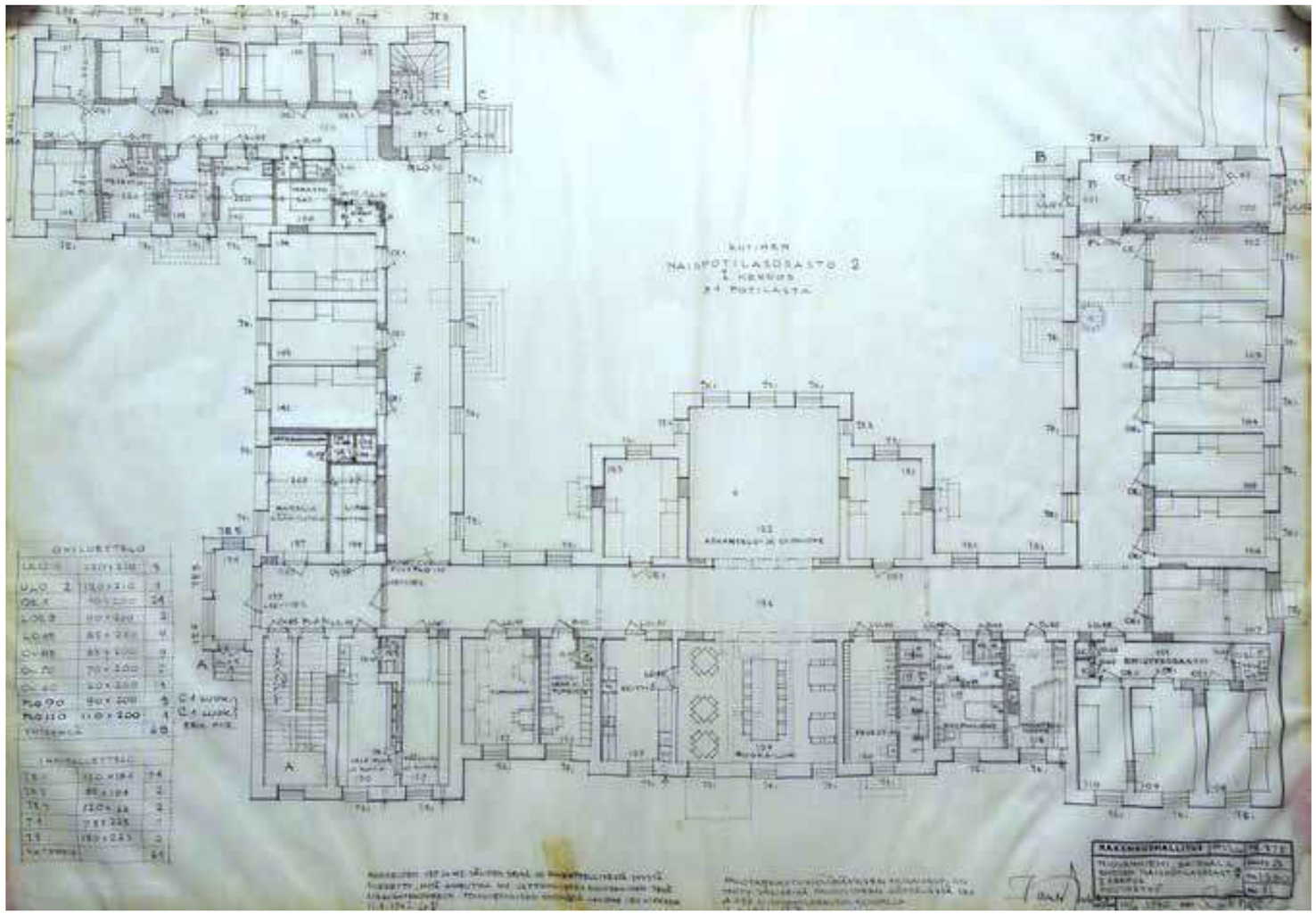

Osaston 7-8 ensimmäisen kerroksen muutospiirustus vuodelta 1960 (Rakennushallitus; KA)

Sairaalan keskusalueella sijainneet huoltorakennukset vuonna 1928 otetussa ilmakuvassa (NIUSK):
1. keittiö-ruokala
2. ruokalarakennukseen yhdyskäytävällä liitetty aiempi pesutupa-, sauna- ja leipomorakennus, jossa tällöin oli ruokalan aputiloja ja henkilökunnan asuintiloja
3. ulkorakennus (liiterit, talli, varastoja, ym)
4. ”valaistuskeskusasema” eli sähkölaitos
5. potilassauna
6. jääkellari.

Vuonna 1909 valmistunut sähkölaitos eli valaistuskeskusasema korkeine piippuineen oikealla, vasemmalla samoihin aikoihin valmistunut ”naisten paviljonki”. Sähkölaitoksen kyljessä näkyy lautarakenteinen liiteri. (NIUSK)

Tekninen huolto (302200)

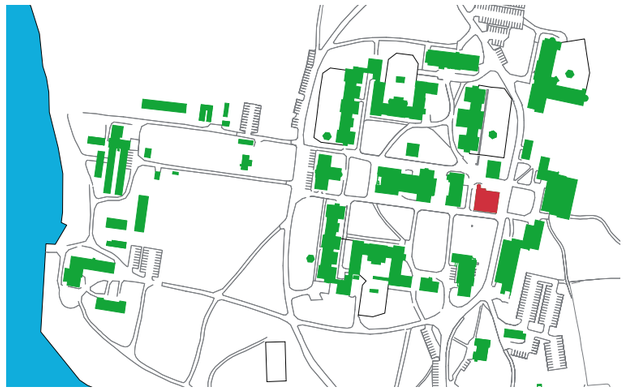

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1909 (Rupert von Nandelstadh/ YRYH, 1907)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Laajennus 1932-1933 aluelämpökeskukseksi (aiempi puurakenteinen siipi korvattiin kivirakenteisella osalla).

Laajennus ja korotus 1954 (E.Miikkulainen/ RH, 1954).

Nykyinen piippu on vuodelta 1961.

Peruskorjaus 1986.

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Sairaalan keskeistä rakennusryhmää täydentävä huoltorakennus (alunperin "valaistus-keskusasema"). 1. kerroksen julkisivut ikkunoineen hahmoltaan alkuperäiset (1909/ 1932-1933), samoin vuoden 1954 korotusosa.

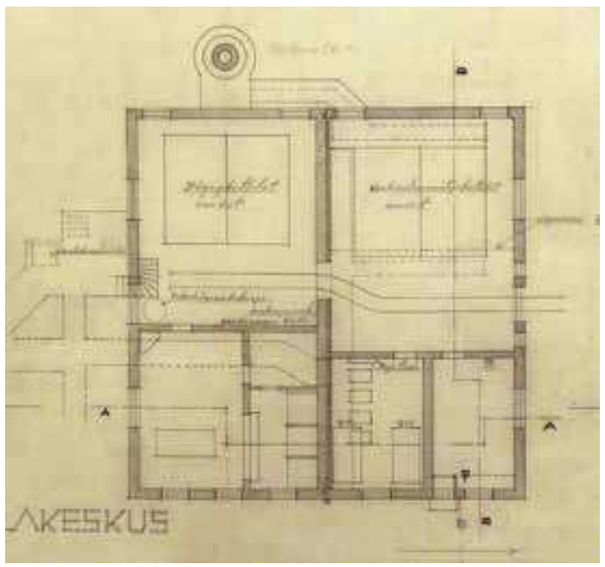

Teknisen huollon rakennus etelästä. Kuvan keskellä näkyvä osa rakennuksesta korotettiin vuonna 1954.

Vuosina 1932-1933 valmistunut kattilahuoneosa idästä.

Signeeraamaton piirustus sähkölaitoksen laajentamisesta aluelämpökeskukseksi. Oikealla piirustuksessa aiemman puuliiterin tilalle vuosina 1932-33 tehty lämpökeskuksen kattilahuone sivutiloineen. (KA)

Potilassauna (302201)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

190? (piirustus signeeraamaton, mutta todennäköinen suunnittelija Magnus Schjerfbeck/ YRYH, 1905)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Peruskorjaus 1978 (Tapio Ritvanen, Kuopion ja Pohjois-Karjalan piirirakennustoimisto, 1978).

Vesikattojen uusiminen 2013.

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Sairaalan keskeiseen rakennusryhmään kuuluva huoltorakennus, jossa on potilaiden sauna- ja pesutilat. Ulkoasu säilynyt olennaisilta osiltaan alkuperäisenä.Kattolyhty on lisätty ilmeisesti siinä vaiheessa, kun ullakolle on lisätty asuinhuone. Sisätiloissa tehty muutoksia eri vaiheissa.

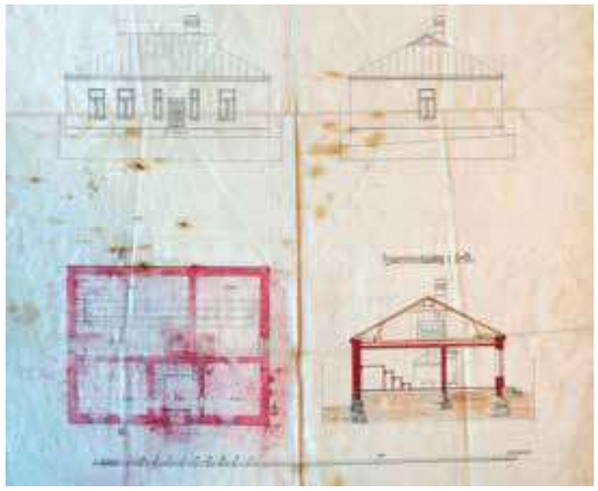

Piirustus uutta saunarakennusta varten vuodelta 1905. (SK-KUO)

Potilassauna nykyisin. Rakennuksen vesikatto uusittiin vuonna 2013.

Ravintokeskus (302202)

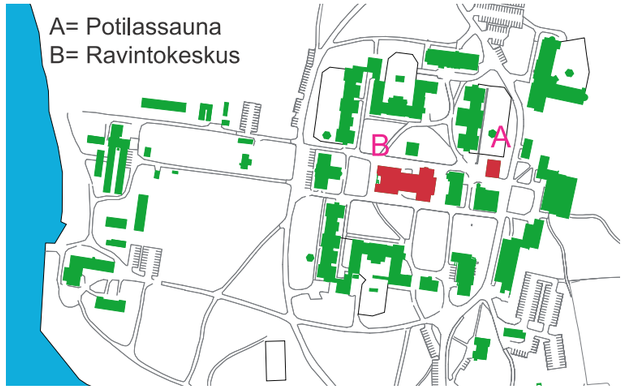

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1884 (Georg Wilenius/ YRYH, 1881)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Alunperin kahtena erillisenä rakennuksena olleet keittiörakennus sekä pesula-, sauna- ja leipomorakennus yhdistettiin käytävällä ja keittiörakennusta laajennettiin vuonna 1893 tehtyjen suunnitelmien mukaan (Werner Polón/ YRYH).

Laajennus ja peruskorjaus 1950-luvun alussa (Gunnar Aspelin/ RH, 1952)

Peruskorjaus 1976 (Esa Malmivaara/Arkkitehtitoimisto Esa Malmivaara, 1976)

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Osa sairaalan keskeistä rakennusryhmää. Rakennus koostuu eri vaiheissa tehdyistä, arkkitehtuuriltaan erilaisista osista. Sisätiloissa tehty perusteellisia muutoksia eri vaiheissa. 1950-luvun laajennus sopeutuu sekä ulkoasultaan että sisätiloiltaan hyvin kokonaisuuteen.

Ylemmässä kuvassa keittiörakennus alkuperäisessa hahmossaan (kuvassa vasemmalla Hallintorakennus). Toisessa kuvassa rakennus 1890-luvulla tehtyjen muutosten jälkeen, jolloin keittiö yhdistettiin puurakenteisella käytävällä pesutupa-, sauna- ja leipomorakennukseen. Lisäksi keittiön länsisivulle tehtiin kaksi laajennussiivekettä, joista toinen näkyy kuvassa vasemmalla. (KUHMU; ylemmän kuvaaja Karl Granit)

Puisen yhdyskäytävän katolla oli vellikello. (NIUSK)
Yllä oikealla ruokalarakennuksen sisäänkäynti nykyisin. Kuvassa oikealla 1950-luvulla tehdyn ruokasaliosan seinää.

Rakennus lounaasta.

(Ravintokeskus, 302202)

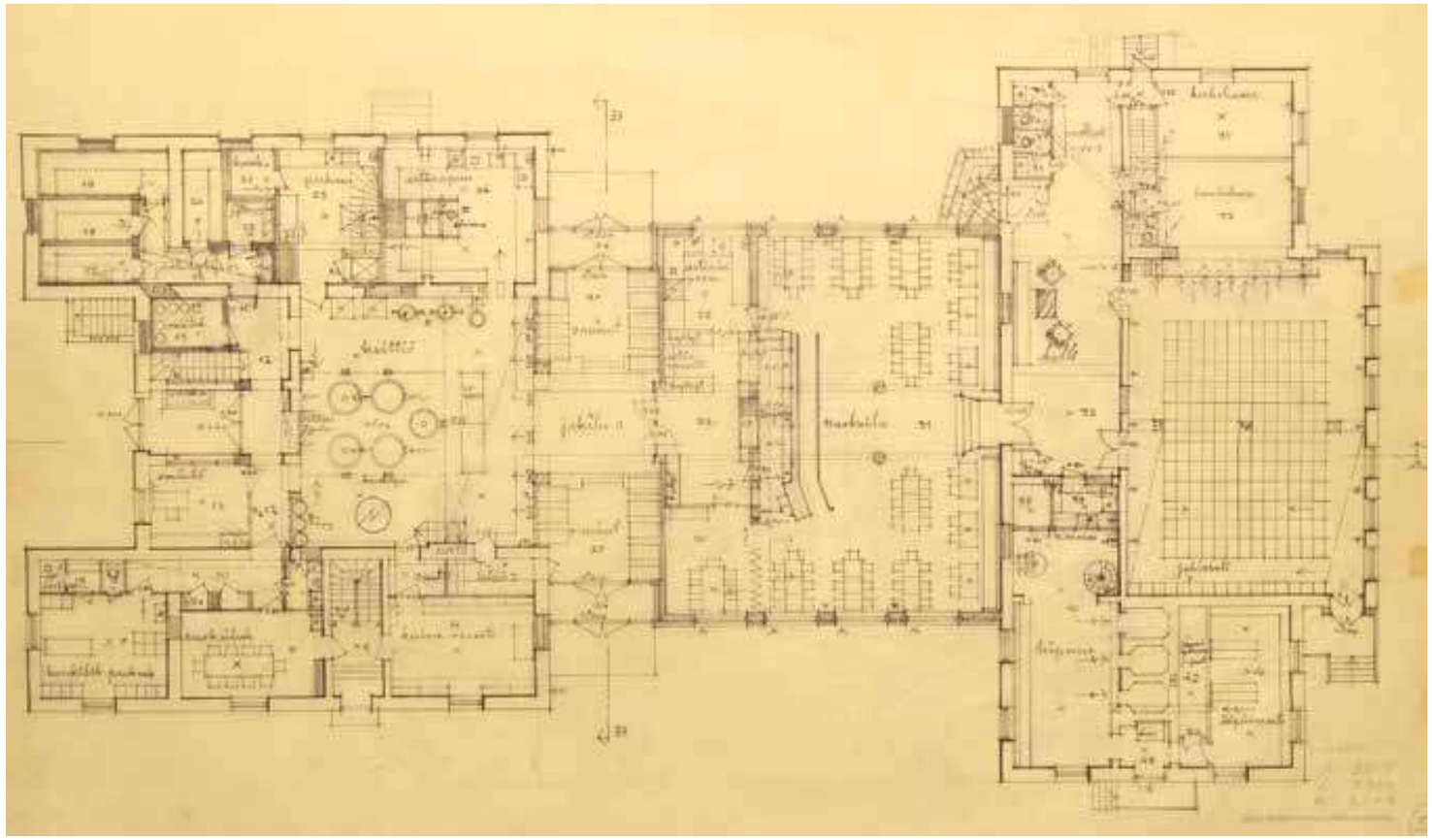

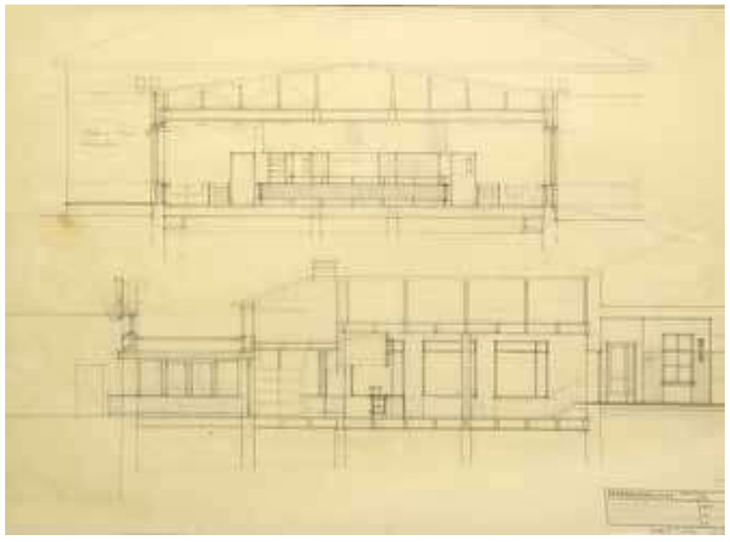

Rakennuksen pohjapiirros ja leikkauksia vuodelta 1952 (Gunnar Aspelin, Rakennushallitus; KA). Uusi ruokasali rakennettiin tällöin alkuperäisten kivirakennusten väliin ja puinen yhdyskäytävä purettiin. Näin rakennus sai nykyisen hahmonsa.

Ruokalarakennus lännestä nähtynä. 1890-luvulla tehtyjen poikkipäätyjen väliin on myöhemmin sijoitettu keittiön huollon sisäänkäynti lastaussiltoineen.

Jääkellari (302203)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1926 (Lauri Elenius/ Kuopion lääninrakennuskonttori, 1926)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

?

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Sairaalan keskeistä rakennusryhmää täydentävä huoltorakennus. Ulkoasu säilynyt olennaisilta osiltaan alkuperäisenä.

Jääkellari lännestä nykyisin.

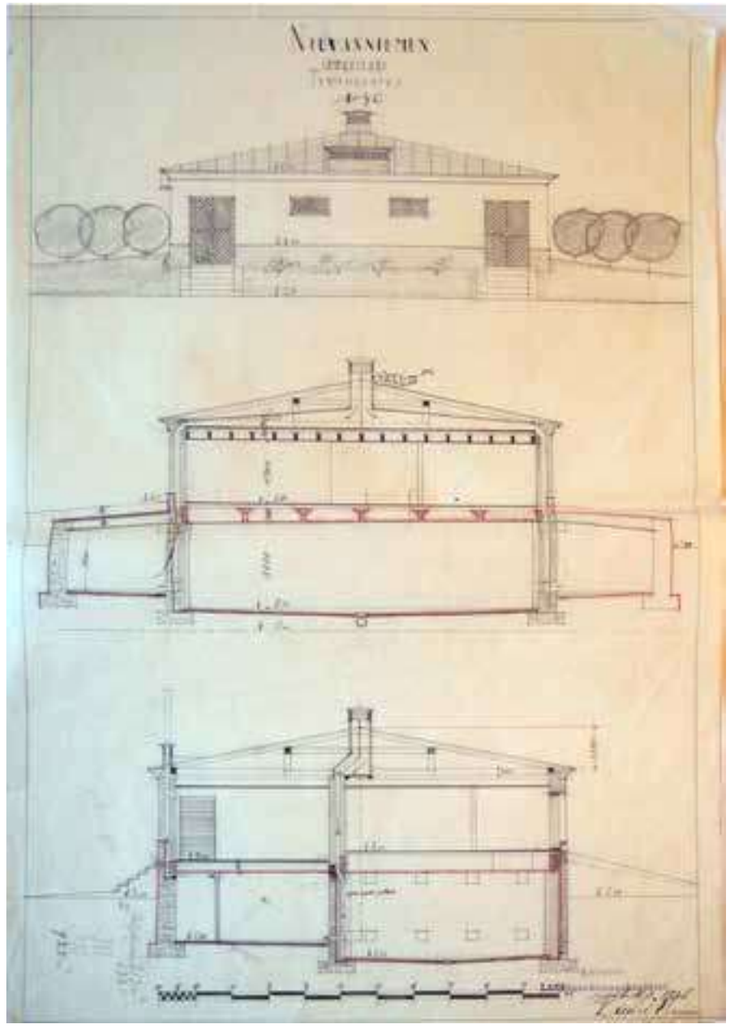

Jääkellarin piirustus vuodelta 1926 (Lauri Elenius/ Kuopion lääninrakennuskonttori; SK-KUO)

Asuinrakennus (302206) ja ulkorakennus (302205), ”Kiikkukangas”

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1894 (Werner Polón/ YRYH, 1893)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Asuinrakennuksen peruskorjaus 2001 (Kimmo Sutinen, Rakennussuunnittelutoimisto Nylund Oy, 2001)

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Sairaalan keskeisen rakennusryhmän itäpuolella oleva pihapiiri. Osa historiallista sairaalamiljöötä. Rakennusten ulkoasu on säilynyt olennaisilta osiltaan alkuperäisenä.

Kiikkukankaan eteläsivu nykyisin.

Kiikkukankaan asuinrakennus joskus 1900-luvun alkupuolella. (NIUSK)

Asuinrakennus kaakosta nähtynä nykyisin.

Asuinrakennus kaakosta nähtynä nykyisin.

Kiikkukankaan ulkorakennus nykyisin, vasemmalla luoteesta, alla pohjoisesta.

Hoitotyön toimisto (302207)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1894 (Werner Polón/ YRYH, 1893)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Muutos hoitajien asunnoiksi 1940-l lopulla (Ragnar Wessman/ RH, 1946).

Muutos toimistotiloiksi 1983 (Helena Björk, 1983). Muutoksia 1996 (Eeva Pehkonen, Rakennussuunnittelutoimisto Nylund, 1996).

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Sairaalan keskeiseen rakennusryhmään liittyvä puurakennus, joka alunperin tehtiin asuin- ja verstasrakennukseksi.

Ulkoasua ja sisätiloja muutettu perusteellisesti; julkisivut ovat nykyisin 1940-luvulla saamassaan asussa.

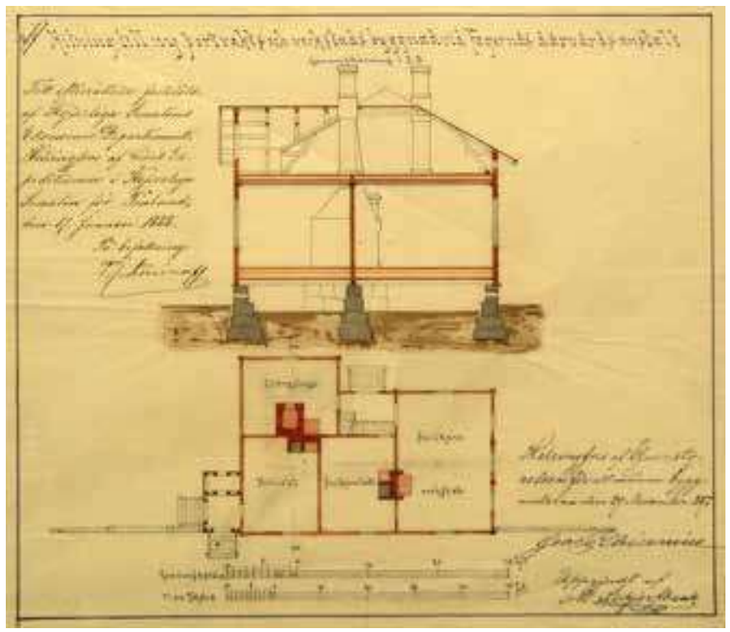

Yllä olevassa kuvassa rakennus kaakosta nähtynä, alla sen pohjoissivu. Kuvat 1900-luvun alkukymmeniltä. (NIUSK)

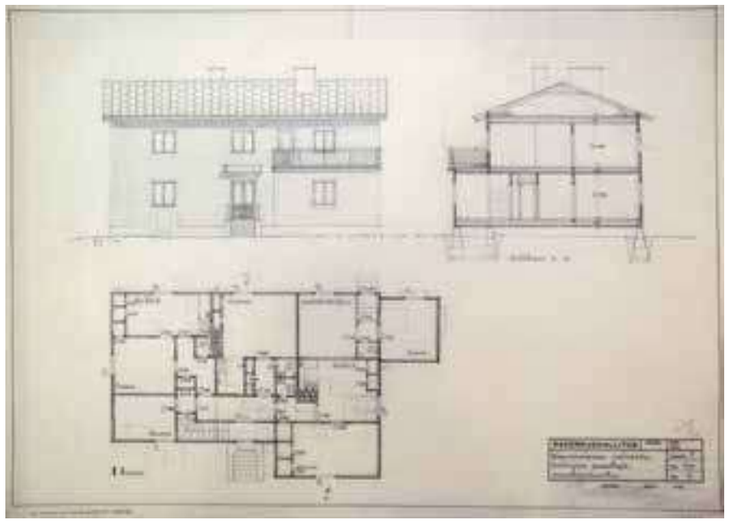

Rakennuksen muutospiirustus vuodelta 1946, jolloin sitä korotettiin, julkisivut muutettiin ja rakennuksen tuli asuntoja ja sairaalan puhelinkeskus. Myöhemmin rakennuksessa toimi myös sairaalan postikonttori.

Vasemmalla Werner Polónin laatima pohjapiirros vuodelta 1893. Rakennukseen sijoitettiin alunperin renkitupa, porttivahdin asunto ja nikkarin asunto verstaineen. (KA)

Rakennus luoteesta nähtynä nykyisin, vasemmalla Toimistorakennus. Alla rakennus kaakosta.

Asuinrakennus A (302209)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1950 (Ragnar Wessman/ RH, 1945/1949)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Peruskorjaus vuonna 1997.(Arkkitehtitoimisto Markku Sirviö Oy)

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Osa asuinrakennusten aluetta sairaalan keskeisen rakennusryhmän eteläpuolella. Rakennuksen julkisivut säilyneet hyvin rakentamisaikansa asussa.

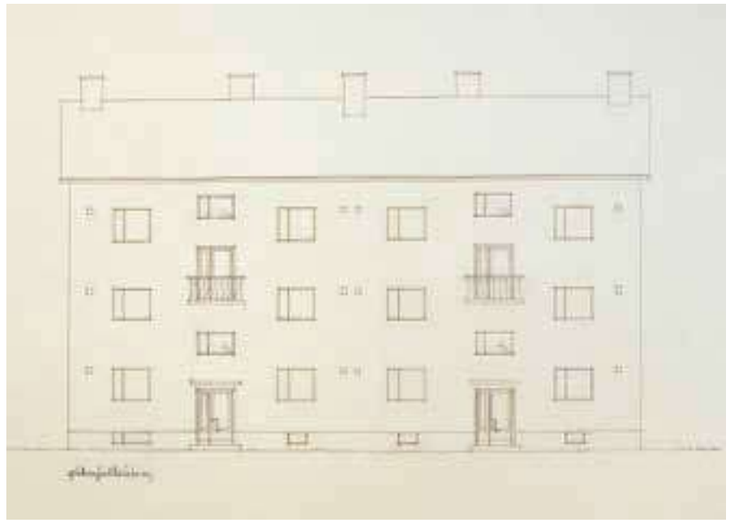

Arkkitehti Ragnar Wessmanin laatima julkisivupiirustus vuodelta 1949. (KA)

Asuinrakennus A koillisesta nykyisin.

Yllä asuinrakennus B lounaasta, oikealla sen sisäänkäynti.

Asuinrakennus B (302210)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1953 (Ragnar Wessman/ RH 1945/ 1952)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Peruskorjaus vuonna 1999 (Rakennussuunnittelutoimisto Nylund Oy).

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Osa asuinrakennusten aluetta sairaalan keskeisen rakennusryhmän eteläpuolella. Rakennuksen julkisivut säilyneet hyvin rakentamisaikansa asussa.

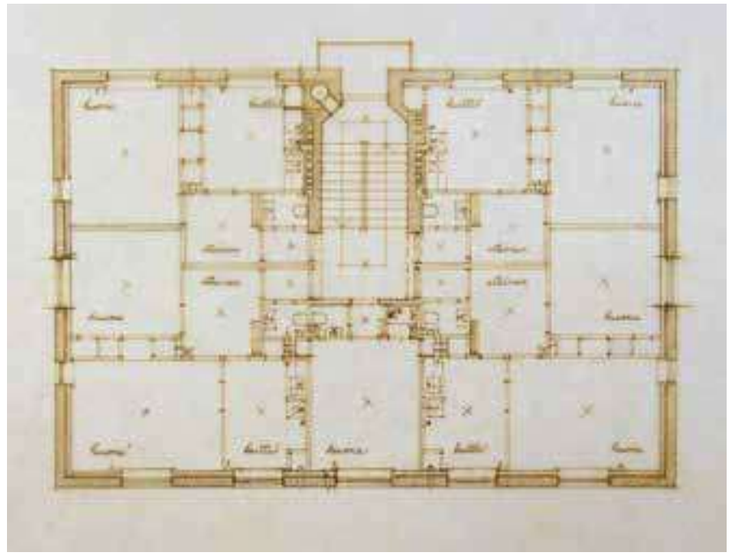

Ragnar Wessmanin laatima asuinrakennus B:n pohjapiirros vuodelta 1952. (KA)

Asuinrakennus E (302211)

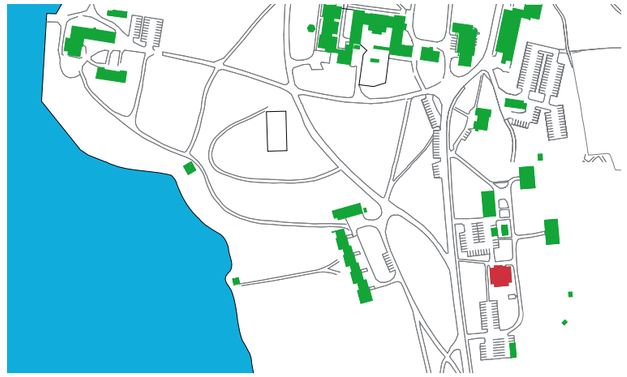

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1958 (Ragnar Wessman/ RH, 1955)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Rakennuksessa oli alunperin hoitohenkilökunnalle tarkoitettuja pieniä huoneita yhteiskeittiöineen ja käytävillä olevine saniteettitiloineen.

Peruskorjauksessa 1996 erillisistä huoneista ja aputiloista muodostettiin asuinhuoneistoja (Rainer Qvick/ Rakennussuunnittelutoimisto Nylund Oy, 1995)

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Osa asuinrakennusten aluetta sairaalan keskeisen rakennusryhmän eteläpuolella. Rakennuksen julkisivut säilyneet hyvin rakentamisaikansa asussa.

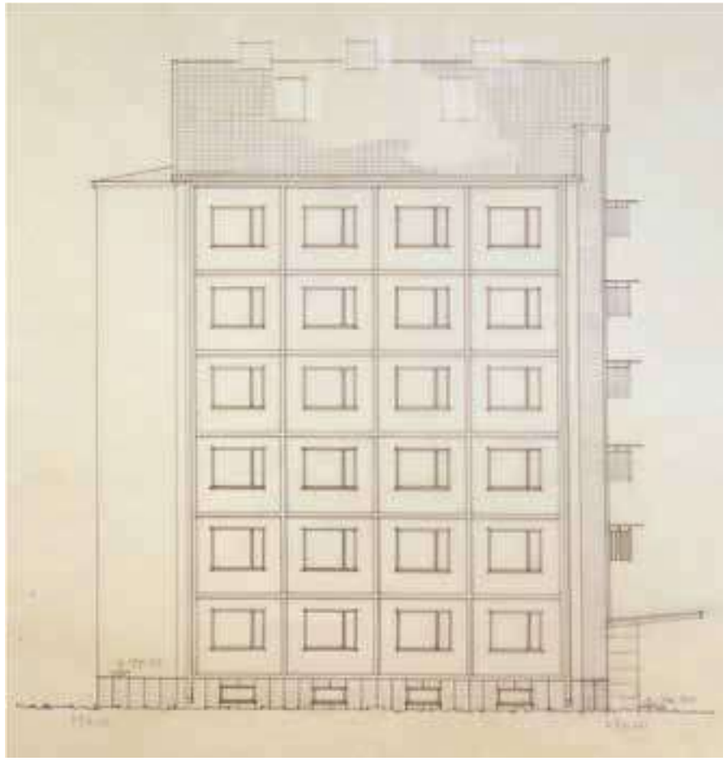

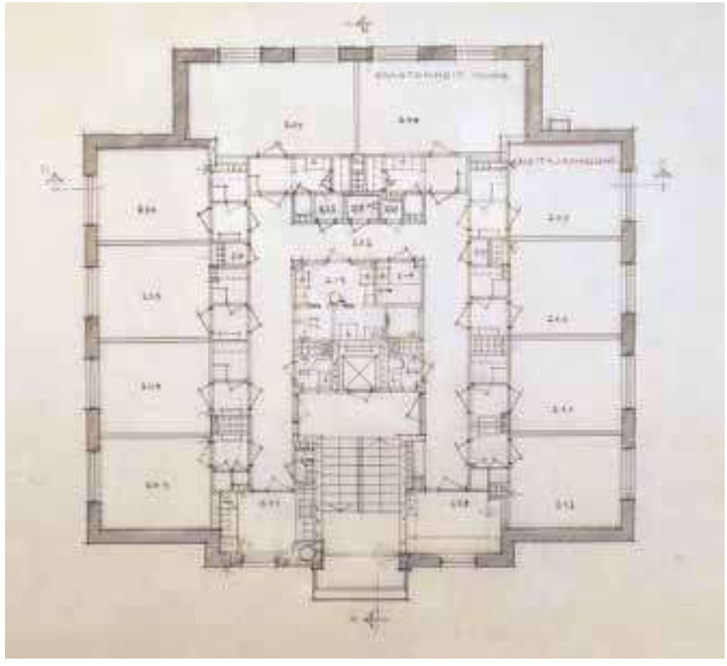

Ragnar Wessmanin vuonna 1955 laatimat asuinrakennus E:n pohja- ja julkisivupiirustukset. (KA)

Asuinrakennus E:n hienoa detaljointia ja julkisivun erilaisia pintakäsittelyjä.

Osastot 11-13 (302213)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1963 (Arkkitehtitoimisto O.Leka ja K.Arajärvi, 1961)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

1992 (Pentti Toivanen/ Arkkitehtitoimisto Pentti Toivanen Oy, 1992)

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Sairaalan keskeisen rakennusryhmän pohjoispuolelle 1960-luvulla tehty potilasrakennus. Rakennuksen julkisivut ovat säilyneet hyvin rakentamisaikansa asussa.

Osastot 11-13 etelästä nähtynä. Vasemmalla osastojen 3-4 päätyä, oikealla osastot 5-6.

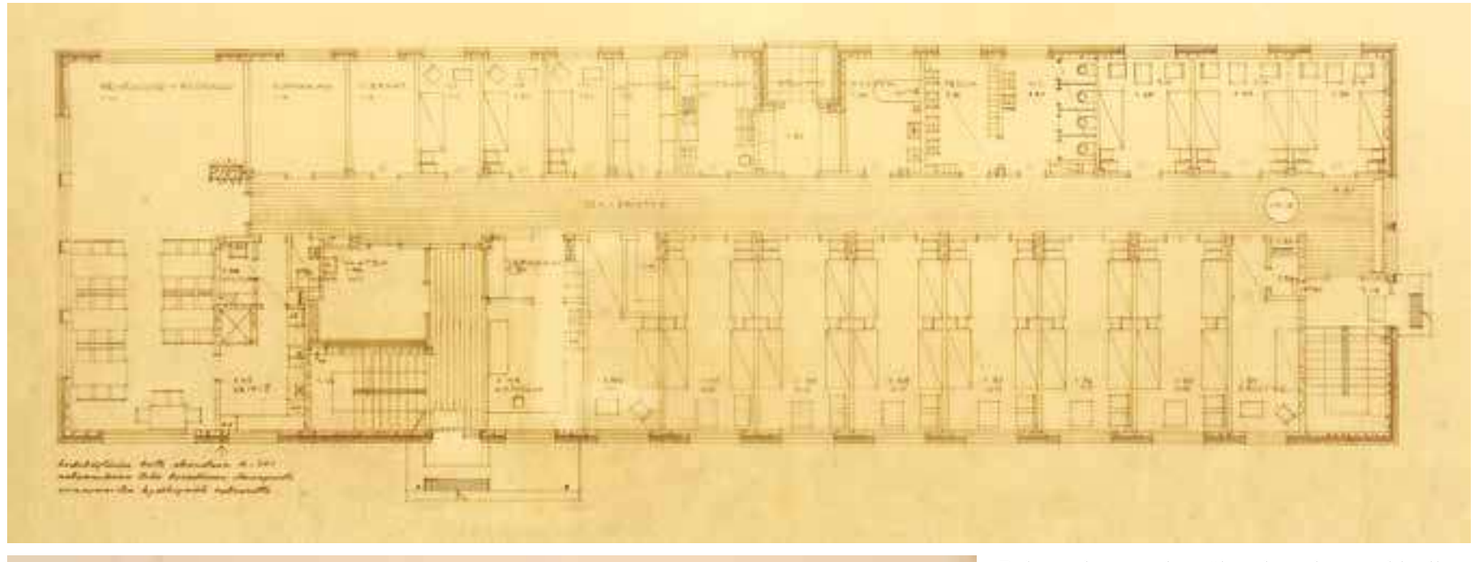

Rakennuksen ensimmäisen kerroksen pohjapiirros ja julkisivu vuodelta 1961 (Arkkitehtitoimisto O.Leka ja K.Arajärvi; KA)

Rakennus nähtynä koillisesta.

Asuinrakennus D (302214)

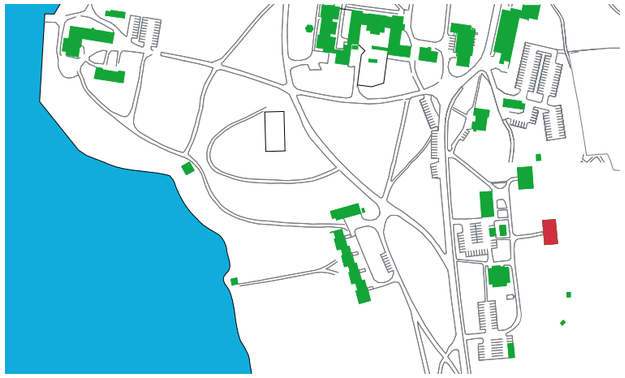

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1967 (Kirsti Arajärvi/ Arkkitehtitoimisto O.Leka ja K.Arajärvi, 1963)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Peruskorjausksia ei ole tehty.

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Osa asuinrakennusten aluetta sairaalan keskeisen rakennusryhmän eteläpuolella. Rakennuksen julkisivut ovat säilyneet hyvin rakentamisaikansa asussa.

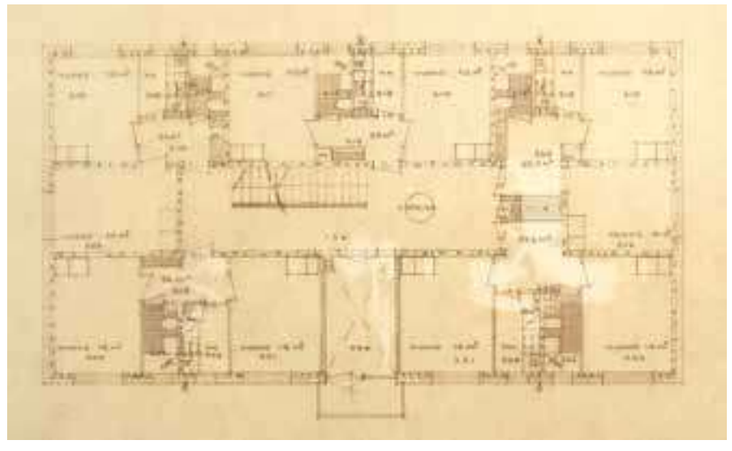

Rakennus lännestä nykyisin.

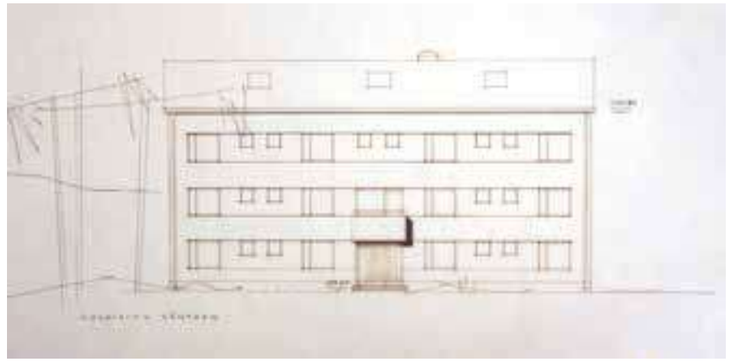

Arkkitehti Kirsti Arajärven vuonna 1963 laatimat asuinrakennus D:n pohjapiirros ja julkisivu. (KA)

Asuinrakennus R, Pesulanranta (302229)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1894 (Werner Polón/ YRYH, 1893)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

1981 (Helena Björk, 1980)

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Rannan tuntumassa sijaitseva puinen asuinrakennus, joka on ollut asuinkäytössä koko historiansa ajan. Osa historiallista sairaalamiljöötä. Rakennuksen ulkoasu on säilynyt olennaisilta osiltaan alkuperäisenä.

Pesulan asuinrakennus nykyisin kaakosta nähtynä.

Pesulanranta (302230)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1894 (Werner Polón/ YRYH, 1893)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Sairaalan vaatehuoltoa varten tehtyä rakennusta laajennettiin 1900-l alussa ja savupiippu uusittiin (piirustukset Magnus Schjerfbeck/ YRYH, 1904).

Puurakenteinen varasto-osa on mahdollisesti 1900-luvun alkupuolelta.

Laajennus ja muutostyö 1981 (tiiliseinäinen siipiosa; Rakennussuunnittelutoimisto Falk & Hänninen, 1979)

Peruskorjaus 2004 (Sirkka Otva/ Arkkitehtitoimisto Pentti Toivanen Oy, 2004)

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Sairaalan toimintoihin olennaisesti liittyvä huoltorakennus; alunperin sairaalan pesulan tilat sekä höyryvoima-asema.

Osa historiallista sairaalamiljöötä. Rakennuksen ulkoasu on säilynyt pääosin alkuperäisenä. Punatiilinen laajennus vuodelta 1981 sopeutuu materiaaleiltaan kokonaisuuteen.

Asuinrakennus R lännestä nähtynä, vasemmalla Pesulanrannan siipiosa.

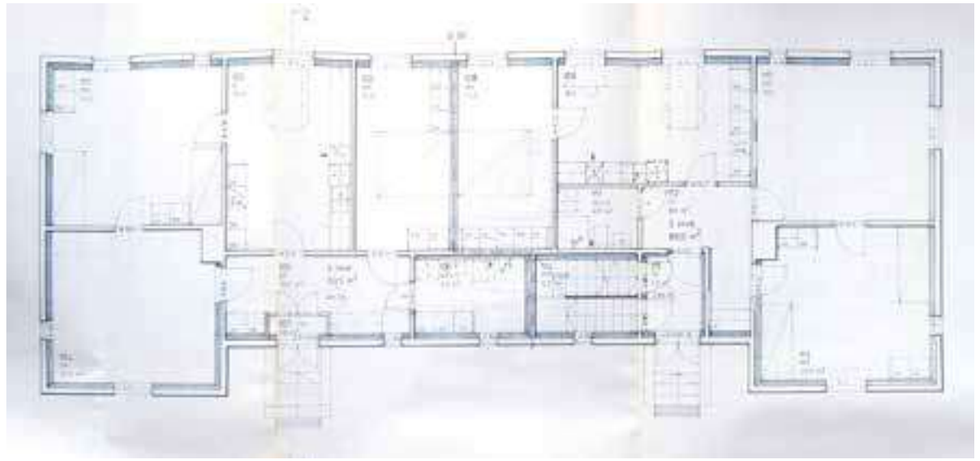

Arkkitehti Helena Björkin laatima rakennuksen muutospiirustus vuodelta 1981. (SK-KUO)

Pesulanrannan rakennus pohjoisesta nähtynä nykyisin.

(Pesulanranta 302230)

Pesulanrannan rakennuksen kaakkoissivu, alla rakennus etelästä.

Pesulanranta, aitta (302231)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1894 (Werner Polón/ YRYH, 1893)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

1981 (Helena Björk, 1980)

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Pesulanrannan ulkorakennus on osa historiallista sairaalamiljöötä. Rakennuksen julkisivut ovat säilyneet olennaisilta osiltaan alkuperäisenä.

Pesulanrannan aitta nykyisin.

Asuinrakennus P (302233) ja ulkorakennus (302234)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

asuinrak. 1884 (Georg Wilenius/ YRYH, 1881);
ulkorakennus 1890-l (Werner Polón/ YRYH 1893)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Alunperin nikkarin ja räätälin verstas, sitten rakennuksessa oli puutarhurin asunto ja myöhemmin rakennus oli muussa asuinkäytössä. Kuistiosa on uusittu ja laajennettu vuonna 1976.

Vuodesta 2005 lähtien rakennus on ollut taideterapian käytössä.

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Rakennusten ulkoasu säilynyt kuistiosaa lukuunottamatta alkuperäisenä.

Entinen puutarhurin asuinrakennus ulkorakennuksineen nykyisin.

(Asuinrakennus P ulkorakennuksineen)

Yllä ent. puutarhurin asunto ulkorakennuksineen lounaasta.
Vasemmalla asuinrakennuksen eteläpääty vellikelloineen.
Alla ulkorakennus.

Puutarha: vanha (302235), uusi (302232), taukotupa (302254)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

Vanha kasvihuone noin 1927 (suunnitelmaa ei ole löytynyt; aiempi kasvihuone purettiin tällöin)

Uudet kasvihuoneet 1950-luku (Antero Pernaja/ RH 1949; Ragnar Wessman/ RH 1952)

Taukotupa ja vaja: mahdollisesti sairaalan 1800-luvun rakennuskantaa, mutta rakennuksista ei ole löydetty tietoja.

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Uuden kasvihuoneen laajennus 1979-80 (Rakennussuunnittelutoimisto Falck & Hänninen, 1979)

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Suurin merkitys puutarhan rakennuksilla on osana mielisairaalan perinteisiä toimintoja. Taukotupa ja pieni vaja ovat arkkitehtuuriltaan mielenkiintoisia.

Puutarhaa lännestä nähtynä (NIUSK). Kuusiaidan takaa näkyy nykyinen asuinrakennus P ja sen ulkorakennus. Alla 1920-luvulla valmistunut kasvihuone.

Taukotupa on todennäköisesti vuoden 1906 kartassa näkyvä kalkkiliiteri, joka on toiminut myös asuinrakennuksena. Se siirrettiin alkuperäiseltä paikaltaan ensin sikalan toiselle puolelle, josta se siirrettiin nuoriso-osaston rakentamisen tieltä puutarhan taukotuvaksi.

1950-luvulla valmistunut ns. uusi kasvihuone. Oikeanpuoleisessa kuvassa kasvihuoneen viereen 2000-luvulla tehdyt kalustovajat 1 ja 2 (316205 ja 316206).

Entinen käymälärakennus, joka on ilmeisesti siirretty sairaalarakennusten läheltä puutarhan alueelle.

Asuinrakennus L (302246) huoltorakennuksineen (302247); Saunarakennus (302227)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1967 (Kirsti Arajärvi/ Arkkitehtitoimisto O.Leka ja K.Arajärvi, 1963)

Saunarakennus on todennäköisesti perua tontilla aiemmin sijainneen ylilääkärin asunnon rakennuksista.

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

?

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Lääkärien asuinrakennus rannan tuntumassa, kerrostalojen länsipuolella.

Rakennusten ulkoasu säilynyt lähes alkuperäisenä.

Rivitalo nähtynä sisääntulopuolelta, alla rannan suunnalta.

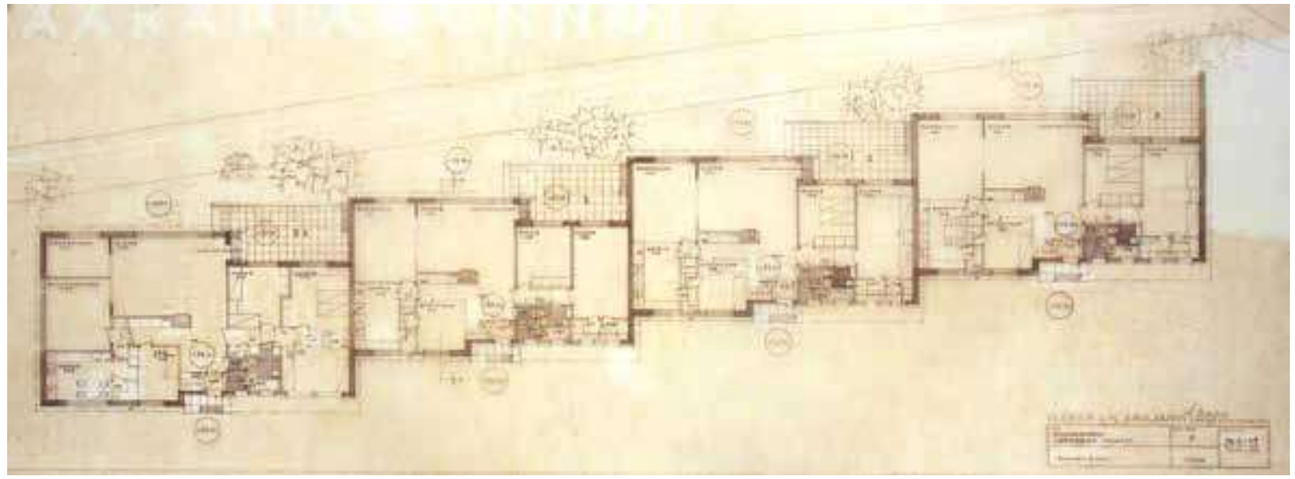

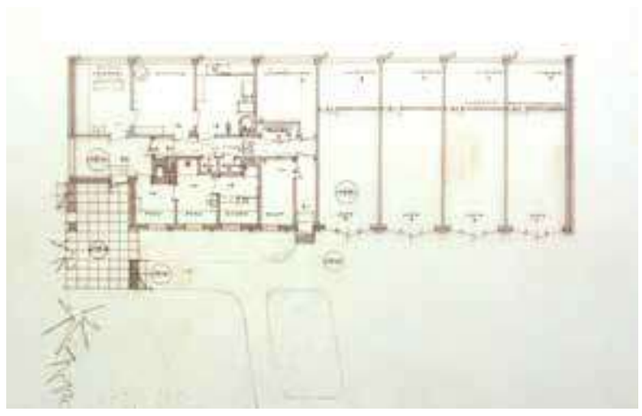

Yllä arkkitehti Kirsti Arajärven signeeraama lääkärien rivitalon pohjapiirros vuodelta 1963, vasemmalla huoltorakennuksen pohja samalta vuodelta. (KA)
Yllä oikealla huoltorakennus nykyisin.

Rannassa oleva pieni hirsinen saunarakennus, joka on perua aiemman ylilääkärin asunnon rakennuksista.

Salirakennus (302251) ja Terapiarakennus (302252)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1984 (Vilhelm Helander ja Juha Leiviskä, arkkitehdit SAFA, 1983-1984)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

?

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Historiallista sairaalamiljöötä taitavasti täydentävä moderni rakennuskokonaisuus.

Rakennusten ulkoasu säilynyt alkuperäisenä.

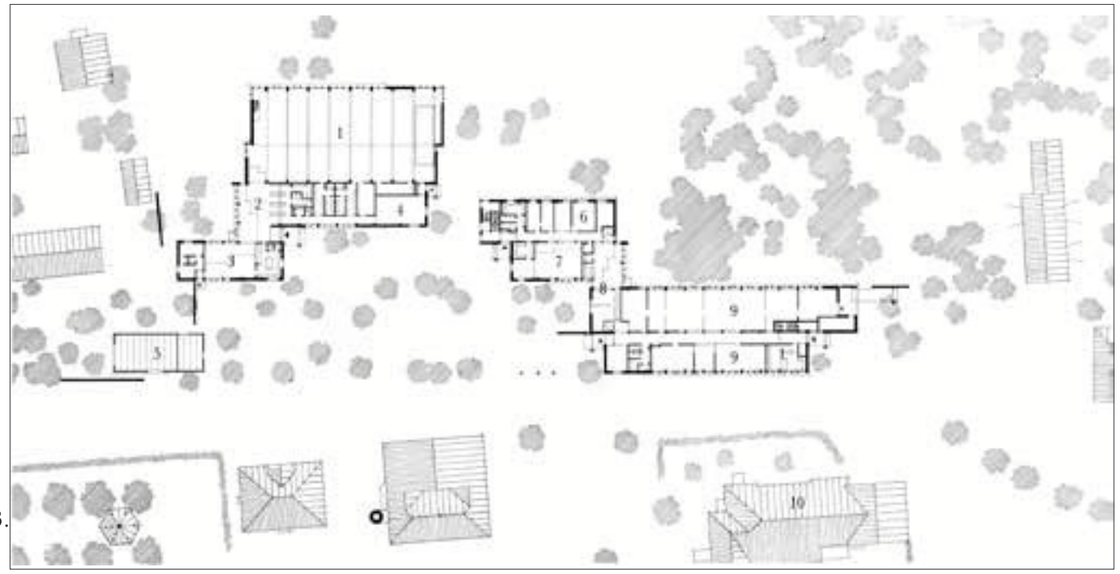

Arkkitehdit Vilhelm Helander ja Juha Leiviskä, Niuvanniemen lisärakennusten asemapiirros 1983. (Arkkitehti 1987/1)

Arkkitehti-lehdessä 1987/1 julkaistuja sali- ja terapiarakennusten julkisivupiirroksia.

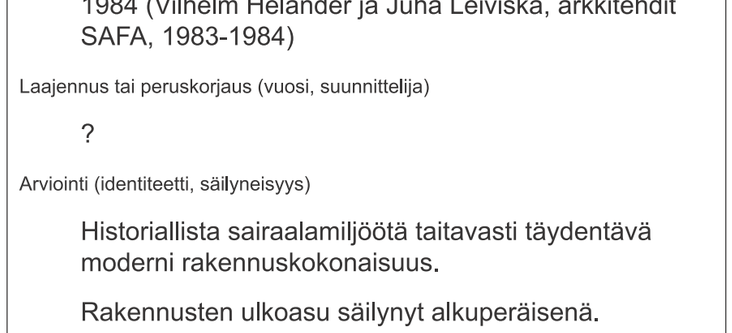

Vasemmalla yllä Salirakennus, alla rakennusryhmä pohjoisesta.
Alla Terapiarakennuksen julkisivua.

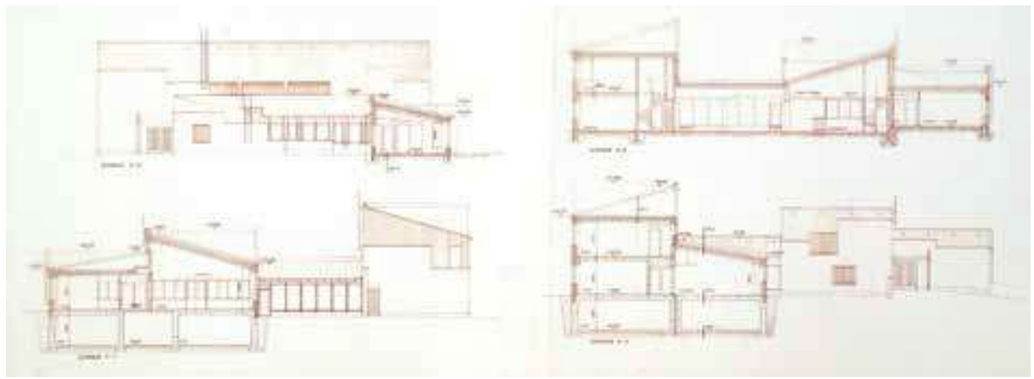

Terapiarakennuksen leikkauspiirustuksia. Arkkitehdit Vilhelm Helander ja Juha Leiviskä, 1984. (SK-KUO)

(Salirakennus ja Terapiarakennus)

Yllä Salirakennuksen sisäänkäynti.
Alla näkymä Terapiarakennuksen sisäänkäynnin kohdalta, taustalla Salirakennus.

Autotalli (302253)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1894 (Werner Polón/ YRYH, 1893)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Muutoksia 1992 (Sirpa Tuominen/ Kuopion ja Pohjois-Karjalan rakennuspiiri, 1992)

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Rakennuksen ulkoasu säilynyt lähes alkuperäisenä. Sisätiloja ja tilojen käyttötarkoitusta on muutettu eri vaiheissa.

Yllä rakennus lounaasta nähtynä, alla etelänpuoleinen julkisivu.

Nykyisin autotalliksi kutsutussa rakennuksessa oli aikoinaan ajoneuvo- ja polttopuuliitereitä, navetta, talli ja varastoaittoja. Myöhemmin rakennuksessa säilytettiin myös sairaalan palokalustoa.

Pumppuhuone

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

1888-1892 (Georg Wilenius/ YRYH, 1888)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

Laajennus 1893 (Werner Polón/ YRYH): hiililiiteri ja kengitystila.

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Alunperin pumppaamoksi rakennettu huoltorakennus, jossa sijaitsi myös sairaalan paja. Nykyisin vailla käyttöä ja rappeutunut.

Rakennuksen ulkoasu säilynyt muutoin lähes alkuperäisenä.

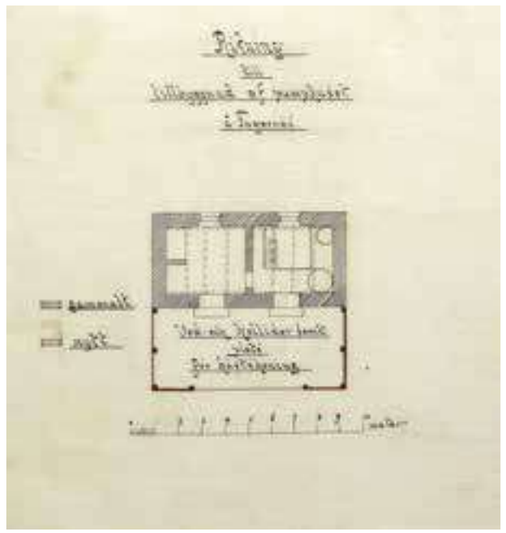

Yläkuvissa pumppaamo etelästä ja koillisesta.
Vasemmalla rakennuksen räystään muotoiltua tiilimuurausta.

Signeeraamaton piirustus pumppuhuoneen laajentamisesta puurakenteisella osalla johon tuli puu- ja hiililiiteri sekä paikka hevosten kengitykseen. (KA)

Nuoriso-osasto (316093)

Valmistumisaika, suunnittelija ja suunnitteluvuosi

2004 (Kaisu Vasara/ Arkkitehtitoimisto Pentti Toivanen Oy, 2002)

Laajennus tai peruskorjaus (vuosi, suunnittelija)

--

Arviointi (identiteetti, säilyneisyys)

Rakennuksen ulkoasu säilynyt alkuperäisenä.

Yllä Nuoriso-osasto lännestä nähtynä.
Alla arkkitehti Kaisu Vasaran vuonna 2002 laatima julkisivupiirustus rakennukselle. (SK-KUO)

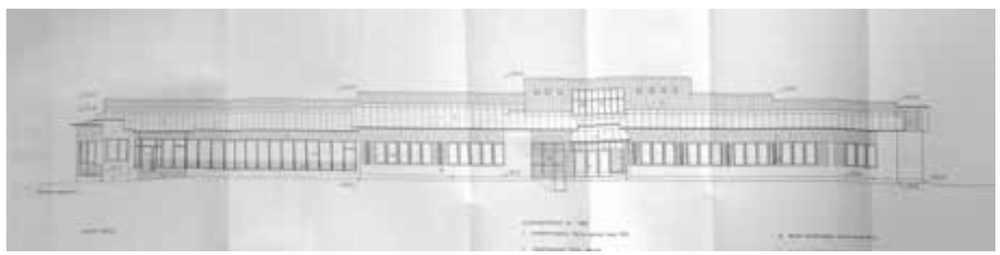

Lähteet

Arkistolähteet

Joensuun maakunta-arkisto (JOMA)

Niuvanniemen sairaalan arkisto
Ylilääkärin kirjetoisteet 1885-1940 (vuosikertomukset)

Kansallisarkisto (KA)

Rakennushallituksen piirustukset **II-III**

Kuopion kaupunginarkisto (KKA)

Rakennusvalvonta

Kuopion kaupunki, kaavoitusosaston arkisto (KKKA)

Senaatti-kiinteistöjen piirustusarkisto, Kuopio (SK-KUO)

Kuopion kulttuurihistoriallisen museon kuva-arkisto (KUHMU)

Niuvanniemen sairaalan kokoelmat (NIUSK)

Suulliset tiedot

Vihonen, Aarne. Huoltopäällikkö, Niuvanniemen sairaala

Kirjallisuus

Halila, Aimo 1967. Suomen rakennushallinto 1811-1961. Rakennushallitus. Helsinki.

Henttonen, Maarit 2001. Suomen sairaaloista. Kirjassa Lounatvuori, Irma ja Putkonen, Lauri (toim.) 2001. Rakennusperintömme. Kulttuuriympäristön lukukirja. Hämeenlinna.

Järventaus, Esko 1967. Rakennustaide ja tekniikka. Suomen rakennushallinto 1811-1961. Rakennushallitus. Helsinki.

Kuopion kulttuuriympäristö: Strategia ja hoito-ohjeet 2008. Kuopion kaupunki. Kuopio.

Lappalainen, Jussi T. 2008. Suomen sodan historia 1808-1809.SKS. Helsinki

Leiviskä, Juha ja Helander, Vilhelm 1987. Niuvanniemen sairaalan sali- ja työhuonerakennus. Arkkitehti 1/1987.

Malmivuori, Jorma 1985. Niuvanniemen sairaala 1885-1985. Kuopion yliopiston julkaisuja. Kuopio.

Paatela, Mikael 2003. Sairaalarakennuksen kehitys. Arkkitehtitoimisto Paatela-Paatela & co. Espoo.

Pietikäinen, Petteri 2013. Hulluuden historia. Gaudeamus. Helsinki.

Puranen, Irja 1967. Matrikkeli. Suomen rakennushallinto 1811-1961. Rakennushallitus. Helsinki.

Riekki, Helena 2005. Kuopion kaupungin rakennushistoria. Kaupungin rakentamisvaiheita vuodesta 1875. Kuopion historia 6. Kuopion kaupunki. Oulu.

Viljo, Eeva Maija 1989. Kaupungistuvan yhteiskunnan rakennustaide. ARS Suomen taide 4. Keuruu.

Internet-lähteet

Arkkitehtiesittelyt, Suomen arkkitehtuurimuseo; http://www.mfa.fi/arkkitehtiesittely?apid=16044119 (viitattu 18.12.2014)

Kulttuuriympäristön rekisteriportaali, Museovirasto: Niuvanniemen sairaala: http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx?sovellus=rapea&taulu=T_KOHDE&tunnus=200128 (viitattu 15.9.2014)

Niuvanniemen sairaalan internet-sivut: www.niuva.fi (viitattu 10.11.2014)

Ojala, Irene 2004. Niuvanniemeen nousi psykiatrinen osasto nuorille. Projektiuutiset 2/2004. http://www.projektiuutiset.fi/fi/artikkelit/niuvanniemen-sairaalan-nuoriso-osasto?page=0%2C2. (viitattu 14.11.2014)

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY: Niuvanniemen sairaala (2009), Museovirasto: http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=633 (viitattu 13.11.2014)

Senaatti

KIINTEISTÖT